

CZŁOWIEK (JA – MY – ŚWIAT)

Grupa wiekowa: 3-latki

Czas trwania projektu: 4 tygodnie

Cele ogólne projektu:

- Budowanie wiedzy o człowieku (w szczególności o różnicach i podobieństwach pomiędzy ludźmi, relacjach, zmysłach i emocjach).
- Wzbogacanie dziecięcego słownika o pojęcia związane z człowiekiem i jego funkcjonowaniem.
- Zainteresowanie dziecka drugim człowiekiem i środowiskiem jego życia.
- Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji.
- Kształtowanie postawy prozdrowotnej, rozwijanie umiejętności dbania o swoje zdrowie.
- Kształtowanie postaw prospołecznych, budowanie przyjaznej atmosfery w grupie.
- Kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji wobec różnic występujących między ludźmi.
- Tworzenie warunków do samodzielnego poznawania rzeczywistości przyrodniczej poprzez obserwowanie, eksperymentowanie, eksplorowanie.
- Rozwijanie języka w aspekcie komunikacyjnym.

Główne idee:

- Ludzie się różnią. Każdy człowiek jest wyjątkowy (CASUM 1).
- Jestem członkiem rodziny. Każda rodzina jest inna (CASUM 2).
- Poznajemy świat poprzez zmysły, czyli wzrok, słuch, smak, węch i dotyk (CASUM 3).
- Każdy człowiek ma uczucia. Uczucia mogą być przyjemne: radość, miłość, ciekawość, duma albo przykre: smutek, złość, strach (CASUM 4).
- Swoim zachowaniem mogę sprawiać innym radość albo smutek (CASUM 5).

Fakty – ciekawostki – opinie, czyli co nauczyciel powinien wiedzieć o temacie:

- „Pojęcie uczuć jest ściśle związane z pojęciem emocji, toteż w mowie potocznej bywają one używane zamiennie. W psychologii uczucia rozumiane są jako treść emocji, ich jakość, inaczej są: subiektywnym składnikiem emocji, ich wewnętrznym przeżywaniem”¹. Uczucia wchodzą w skład emocji i akcent kładziony jest w nich na subiektywne przeżycie dostępne jednostce.

¹ *Jak sobie radzić z niechcianymi uczuciami*, red. I. Obuchowska, Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 2011, s. 11.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Wyróżnia się emocje podstawowe (uniwersalne), które, według prowadzonych badań, we wszystkich kulturach są w taki sam sposób przedstawiane i odczytywane. Są to: gniew, strach, smutek, radość oraz wstręt.
- Z emocjami ściśle wiąże się pojęcie inteligencji emocjonalnej, czyli „zdolności do rozpoznawania i regulowania swoich emocji i emocji innych osób oraz wykorzystywanie ich do kierowania myślami i działaniami”². Komponentami składającymi się na inteligencję emocjonalną są: samoświadomość, samoregulacja, zdolność motywowania się, empatia oraz umiejętności społeczne.
- Zmysły to zdolność odbierania bodźców zewnętrznych.
- Na każdy ze zmysłów składają się odpowiednie narządy zmysłów, w których najważniejszą rolę odgrywają receptory wykształcone w kierunku reagowania na konkretny rodzaj bodźców oraz odpowiednie funkcje mózgu.
- U człowieka wyróżnia się zmysł: wzroku, słuchu, smaku, węchu, somatyczny (dotyku, bólu i temperatury), równowagi oraz propriocepcji.
- Wzrok związany jest z oczami. Znajdują się w nich receptory pobudzone światłem, zdolne do przekazywania mózgowi obrazów z zewnątrz. Ponieważ jedne receptory odpowiedzialne są za rozpoznawanie koloru (częstotliwość fali), a inne za rozpoznawanie jasności, często uważa się wzrok za zmysł składający się z dwóch osobnych zmysłów³.
- Smak związany jest z językiem i jamą ustną. Na języku znajdują się obszary wyspecjalizowane w odczuwaniu określonych smaków zwane kubkami smakowymi. Język potrafi rozpoznawać pięć smaków: słodki, słony, kwaśny, gorzki oraz potwierdzony naukowo piąty smak, który nazywa się umami. Wykrywa obecność kwasu glutaminowego, który wchodzi w skład większości białek. Na szeroki wachlarz odczuwanych przez człowieka bodźców smakowych wpływa także: zmysł węchu, temperatura czy konsystencja potrawy, a nawet sposób podania.
- Węch związany jest z nosem. Gdy oddychamy, wciągamy pachnące (przyjemnie i nieprzyjemnie) substancje unoszące się w powietrzu. Docierają one do licznych komórek węchowych i wyłapywane są przez rzęski. Czujniki te wysyłają do mózgu sygnał i wówczas czujemy konkretny zapach.
- „Człowiek potrafi rozróżnić około tysiąca zapachów. Węch psa jest znacznie lepszy – identyfikuje aż dziesięć milionów różnych woni”⁴.
- „Zmysły somatyczne związane są z receptorami w skórze. Dawniej zaliczano je do dotyku. Dzisiaj wiadomo, że składają się z wielu różnych receptorów, toteż wyróżnia się osobne zmysły somatyczne: dotyk – bodźce czuciowe; nocycepcja – zmysł bólu; zmysł temperatury – odczucie zimna i ciepła”⁵. Ze względu na to, że podział ten jest dość skomplikowany, a słownictwo trudne, na potrzeby dzieci mówimy ogólnie o zmyśle dotyku.
- „Na jednym centymetrze kwadratowym skóry znajduje się od stu do dwustu czujników dotykowych”⁶.
- Słuch związany jest z uszami. Dochodzące z zewnątrz dźwięki zbierane są przez małżowinę uszną, która kieruje je do wnętrza ucha przez przewód słuchowy. W uchu wewnętrznym, a dokładniej w ślimaku „specjalne komórki zmysłowe zamieniają drgania na impulsy nerwowe, które przekazywane są do mózgu nerwem słuchowym”⁷.

² D. Goleman, *Inteligencja emocjonalna*, Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 1999, s. 359.

³ <<http://pl.wikipedia.org/wiki/Zmys%C5%82>> [dostęp: 24.06.2013].

⁴ M. Maruszczak, *Ciało. Jak to działa?*, Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2012, s. 93.

⁵ <<http://pl.wikipedia.org/wiki/Zmys%C5%82>> [dostęp: 24.06.2013].

⁶ M. Maruszczak, *Ciało...*, op. cit., s. 102.

⁷ A. Meiani, *Wielka księga eksperymentów*, Wydawnictwo Elżbieta Jarmołkiewicz, Zielona Góra 2008, s. 249.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- „Ludzkie ucho jest w stanie rozpoznać czterysta tysięcy różnych dźwięków”⁸.
- Zmysł równowagi związany jest z błędnikiem w uchu – czujnikiem zmysłu równowagi. „Są to trzy rurki, powyginane w półkola, które wypełnia płyn. Gdy kręcimy się w kółko albo na karuzeli, ta ciecz w uszach również wiruje. Gdy nagle się zatrzymamy, musi minąć trochę czasu, zanim płyn się uspokoi i przestanie się poruszać. To właśnie ruchy płynu oszukują mózg i dlatego mamy wrażenie, że kręci się nam w głowie”⁹.
- Propriocepcja to zmysł ułożenia części ciała względem siebie oraz napięcia mięśniowego.

Propozycje aranżacji przestrzeni:

- W sali znajduje się duże lustro, liczne portrety i karykatury różnych postaci, a także fotografie mieszkańców z różnych zakątków świata. Ponadto, na jednej ze ścian lub na tablicy zawieszony pusty ramki na zdjęcia (ich liczba odpowiada liczbie dzieci oraz ich nauczycieli). Dobrze jest zaplanować stworzenie jak największej przestrzeni do wieszania portretów i rysunków członków rodziny oraz innych osób. Powstawanie tych prac jest przewidziane na czas realizacji projektu.
- Kącik Emocji – zostaną w nim zawieszony plansze zawierające symboliczne informacje na temat wybranych emocji. Znajdą się w nim również prace dotyczące emocji i uczuć autorstwa dzieci, jak również literatura dziecięca poruszająca te zagadnienia.
- Wydzieloną częścią Kącika Emocji będzie Kąt Ochładzający – miejsce oddzielone od reszty sali kotarą lub parawanem. Dobrze byłoby wypełnić je kilkoma poduszkami różnego rodzaju. Dzieci, które odczuwają złość, strach czy niepokój, będą mogły się tam udać i opanować swoje uczucia. W drugim tygodniu projektu, po ustaleniu tego z dziećmi, w Kąciku Emocji powinny znaleźć się różne materiały, które mogą pomóc dzieciom uporać się z negatywnymi emocjami w sposób niekrzywdzący innych, np. stare gazety do pogniecenia i podarcia, kartki i kredki do narysowania swoich uczuć, celofan do szeleszczenia, gazeta do rozdzierania, mały worek treningowy do uderzania, poduszki.
- W sali pojawi się również wyodrębniona przestrzeń dla dzieci o inklinacjach malarskich. Znajdą się w niej sztalugi lub tablice, na których można będzie tworzyć portrety oraz inne obrazy. Dzieci powinny mieć do dyspozycji różnego rodzaju kartki i pędzle, palety do farb, farby oraz fartuchy.

Centrum Badawcze na starcie¹⁰:

W Centrum Badawczym powinny znaleźć się różnego rodzaju zabawki sensoryczne, tak aby dziecko mogło sprawdzać swoje zmysły. Mogą to być:

- nasączone olejkami zapachowymi szmatki włożone do małych pojemników
- maty sensoryczne – także wykonane samodzielnie
- worek z ukrytymi przedmiotami do odgadywania

⁸ M. Maruszczak, *Ciało...*, op. cit., s. 87.

⁹ Ibidem, s. 87.

¹⁰ W drugim i trzecim tygodniu w Centrum będą pojawiać się nowe elementy takie, jak: kserokopie fotografii dzieci, wycięte twarze oraz poszczególne części twarzy, ciała, duże plastikowe pojemniki, koraliki, guziki, kulki filcowe, kamyki dekoracyjne, a także dzbanki z wodą. Dzieci powinny mieć również dostęp do barwników spożywczych oraz aparatu fotograficznego (pod kontrolą nauczyciela).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- różnego rodzaju ziarna, np. fasola, ryż, groch, kaszka, makaron w plastikowych pojemnikach
- proste instrumenty muzyczne lub zabawki wydające dźwięk

Oprócz tego w Centrum warto zawiesić wiele powycinanych z czasopism zdjęć przedstawiających ludzi różnych ras i kultur, w różnym wieku oraz postawić lusterko, aby dzieci mogły swobodnie się w nim przeglądać. Warto także wydrukować kontury głów, do których dzieci będą mogły swobodnie dorysowywać części twarzy i włosy lub przyklejać te wycięte/wydarte z czasopism.

Propozycje wycieczek badawczych i wizyt ekspertów:

- wizyta eksperta – portrecisty, karykaturzysty
- wizyta eksperta – lekarza laryngologa lub okulisty, który opowie o uchu lub oku

Do poczytania dzieciom:

- Marta Bogdanowicz, *Przytulanki, czyli wierszyki na dziecięce masażyki*, Wydawnictwo Harmonia
- Marta Bogdanowicz, *W co się bawić z dziećmi?*, Wydawnictwo Harmonia
- Gyula Böszörményi, *Kolory ludzi*, Wydawnictwo Names
- Grzegorz Kasdepke, *Kocha, lubi, szanuje, czyli jeszcze o uczuciach*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia
- Grzegorz Kasdepke, *Tylko bez całowania! Czyli jak sobie radzić z niektórymi emocjami*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia
- Wojciech Kołyszko, *Garść radości, szczypta złości. Mnóstwo zabawnych ćwiczeń z uczuciami*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Bawian, Cudanna i pułapki zazdrości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Latający śpiwór i maski wstydu*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Pogromca potworów i magia strachu*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Smok Lubomił i tajemnice złości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Wyspa HopSiup i potęga radości*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Wojciech Kołyszko, *Zakłęte miasto i sekrety smutku*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne
- Agata Królak, *Różnimisie*, Wydawnictwo Dwie Siostry
- David Mckee, *Elmer*, Wydawnictwo Papiilon
- Charlotte Ramel, Ulf Stark, *Cynamon i Trusia. Wierszyki od stóp do głów*, Wydawnictwo Zakamarki
- Małgorzata Strzałkowska, *Rady nie od parady, czyli wierszyki z morałem*, Wydawnictwo Czarna Owca

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Inne materiały do wykorzystania podczas realizacji projektu:

- Barbara Kosowska, *Moje odbicie*
- Jan Brzechwa, *Samochwała*
- Urszula Kozłowska, *Wspaniała rodzinka*
- Barbara Kosowska, *Oto ja!*
- Michał Lorenc, *Taniec Eleny*
- Marta Maruszczak, *Ciało. Jak to działa?*, Multico Oficyna Wydawnicza
- Antonella Meiani, *Wielka księga eksperymentów*, Wydawnictwo Elżbieta Jarmońkiewicz
- *Charlie i Lola*, odcinek 7: *Wygrałam*
- *Charlie i Lola*, odcinek 8: *Mam ładne włosy*
- *Charlie i Lola*, odcinek 13: *To nie ja*
- *Charlie i Lola*, odcinek 24: *Ja chcę urosnąć*
- *Charlie i Lola*, odcinek 33: *Moja najlepsza przyjaciółka*
- *Charlie i Lola*, odcinek 55: *Ja troszeczkę chcę iść do domu*
- *Mali Einsteini*, odcinek 31: *Na brata i na siostrę zawsze można liczyć*
- *Mali Einsteini*, odcinek 33: *Piosenka przyjaźni*
- Krzysztof Sąsiadek, *Zabawy paluszkowe*, Wydawnictwo Media Rodzina
- *Chcę tego dotknąć! Zabawy rozwijające zmysł dotyku*, red. Rudolf Seitz, Wydawnictwo Jedność
- Elisabeth Wagner, *Patrzeć – słyszeć – czuć. Zabawy rozwijające zmysły*, Wydawnictwo Jedność
- *Kiedy maluchy zmieniają się w zuchy*, piosenki: *Lata mucha*, *Dziwne plamy*, *Moje ręce*, *Ja dziesięć palców mam*, Anna Jendryka, Agnieszka Kaczmarczyk, Małgorzata Wojtkowiak
Wydawnictwo KLANZA

TYDZIEŃ 1

W pierwszym tygodniu odbywają się zajęcia wprowadzające w tematykę projektu. Mają one na celu pobudzenie zainteresowania tematem oraz pokazanie nauczycielowi stanu wiedzy i doświadczeń oraz zasobu słownictwa dzieci.

Podczas tego tygodnia dzieci pomagają nauczycielowi dekorować salę, tworzyć Centrum Badawcze, budują kącik czytelniczy, przeglądają książki, słuchają tekstów czytanych przez nauczyciela, wykonują prace plastyczne zainspirowane tematem projektu. Zapoznają się z piosenką.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W tym tygodniu pojawia się w sali beczka słów, a dzieci z pomocą nauczyciela budują siatkę pytań. Jednocześnie nauczyciel autonomicznie dokonuje wyboru pozostałych form aktywności dzieci z poniższej tabeli. Zadania w tabelach 1 i 3 zostały uporządkowane według dziesięciu modułów: język, matematyka, badanie, konstrukcje, formy plastyczne, muzyka, teatr, ruch, zdrowie, współpraca.

Tabela 1. Propozycje zabaw i zadań dla dzieci w pierwszym tygodniu projektu

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
JĘZYK	3	<ul style="list-style-type: none"> Zadaje pytania związane z tematyką zajęć. 	<p>Tworzenie siatki pytań</p> <p>Nauczyciel prowadzi z dziećmi rozmowę na temat ich zainteresowań związanych z człowiekiem. Pyta dzieci, czego chciałyby się dowiedzieć o ludziach, ich wyglądzie, zmysłach, uczuciach oraz rodzinach, w których żyją. Prowokuje dzieci do zadawania pytań.</p>	<p>Element obowiązkowy realizowany w trzecim lub czwartym dniu trwania projektu. W centrum arkusza nauczyciel zapisuje wyraz CZŁOWIEK oraz odchodzące od niego cztery hasła: WYGLĄD, RODZINA, ZMYŚŁY, UCZUCIA. Dookoła zapisuje pytania zadawane przez dzieci (słowa/zdania oraz symbole). Dobrym pomysłem jest zapisanie imienia autora obok pytania.</p>	Arkusze szarego papieru, pisaki.
JĘZYK	3	<ul style="list-style-type: none"> Podczas wypowiedzi używa wyrazów z beczki słów. 	<p>Beczka słów</p> <p>Nauczyciel zapisuje nowe dla dzieci wyrazy (słowa z symbolami) związane z tematem projektu. Odbywa się to przez cały czas trwania projektu. W ten sposób powstaje zbiór słów poszerzających mowę czynną i bierną dzieci.</p>	<p>Element obowiązkowy</p> <p>Nowe wyrazy można zapisywać na kolorowych kartkach i przyklejać je do beczki. Przykładowe słowa: wysoki, niski, jasne, ciemne, okulary, piegi, wózek inwalidzki, kobieta, mężczyzna, rodzina, rodzice, rodzeństwo, dziadkowie, dziecko, zmysły, wzrok, słuch, smak, węch, dotyk, uczucie, radość, smutek, miłość, złość, strach, ciekawość, duma.</p>	Duży arkusz szarego papieru z naszkicowaną beczką, różnokolorowe kartki, pisaki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
JĘZYK	1.1, 3, 14.4	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, co widzi na ilustracjach. Wskazuje liczbę wyrazów w zdaniu. Układa własne zdanie. Kończy historyjkę. 	<p>Obrazki</p> <p>Dzieci oglądają obrazki z podpisami (wyraźnie napisanymi pod obrazkiem), np. Kot pije mleko. Ola czyta. Tata jedzie autem. Proponowane aktywności:</p> <ul style="list-style-type: none"> dzieci opisują, co widzą na poszczególnych obrazkach; nauczyciel czyta dzieciom zdania zawarte pod obrazkami. Zadaniem dzieci jest policzenie wyrazów w zdaniach i podskoczenie tyle razy; dzieci mogą spróbować dokończyć historyjkę, np. powiedzieć, co Ola będzie robić, gdy skończy czytać itp. dzieci układają własne zdania i liczą wyrazy w zdaniu. 	<p>Ilustracje nie powinny zawierać zbyt wielu szczegółów oraz powinny być jednoznaczne. Dobrze jest wyświetlić ilustracje na tablicy interaktywnej, wówczas dzieci pod każdym wyrazem mogą narysować kropkę lub inny znaczek. Liczne ilustracje można znaleźć w internecie lub np. można skorzystać z gry edukacyjnej <i>Opowiem Ci, mamo</i> (Alexander).</p>	Ilustracje.
JĘZYK, FORMY PLASTYCZNE	3, 14.5	<ul style="list-style-type: none"> Wypowiada się na temat treści wiersza. Wskazuje wymieniane w wierszu części ciała. Rysuje siebie. 	<p>Wiersz <i>Moje odbicie</i></p> <p>Dzieci słuchają wiersza i opowiadają o jego treści. Podczas ponownej prezentacji wiersza dzieci wskazują części ciała, o których mowa. Następnie na kartkach rysują samych siebie. Na rysunkach mogą też zaprezentować, co lubią robić, jeść, w co lubią się bawić.</p>		<p>Tekst wiersza (załącznik 1), kredki, kartki formatu A4.</p>
JĘZYK, FORMY PLASTYCZNE	14.3	<ul style="list-style-type: none"> Koloruje wskazane części ciała. Opisuje pokolorowaną postać. 	<p>Kolorowanie wskazanych części ciała</p> <p>Dzieci otrzymują karty pracy z narysowaną sylwetką postaci. Ich zadaniem jest pokolorowanie na wskazany kolor podanej części ciała. Przykładowe polecenia nauczyciela: <i>Na zielono pokolorujcie ręce waszej postaci. Na czerwono pokolorujcie nogi. Szyja ma być niebieska itd.</i></p>	<p>Tę aktywność można również przeprowadzić na tablicy interaktywnej – wówczas należy skorzystać z wybranego programu graficznego.</p>	<p>Karta pracy nr 1, kredki.</p>
JĘZYK, MUZYKA	8.2, 8.3	<ul style="list-style-type: none"> Wygrywa dłońmi rytm na wskazanej części ciała. 	<p>Wygrywanie rytmów na wybranych częściach ciała</p> <p>Dzieci wygrywają rytmy na częściach ciała wskazanych przez nauczyciela, np.: <i>Gramy na naszych brzuchach – uderzanie dłońmi o brzuch. A teraz na kolanach – uderzanie dłońmi o kolana. Spróbujcie zagrać na plecach osoby, która stoi obok was itp.</i></p>	<p>Dzieci mogą wygrywać dowolne rytmy, ale dobrze jest zaprezentować rytm do wygrania i zmieniać go wraz ze zmianą części ciała. Należy uprzedzić dzieci, aby uderzenia nie były zbyt silne. Można przeprowadzić próbę siły uderzenia.</p>	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
BADANIE, JĘZYK	14.3	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje przedmiot z określoną cechą. Rozróżnia fakturę przedmiotu, jego kształt i kolor. Opisuje cechy znalezionego przedmiotu. 	<p>Poszukiwanie przedmiotów Dzieci wskazują na terenie sali przedmioty charakteryzujące się cechą wymienioną przez nauczyciela, np. nauczyciel mówi: <i>Poszukajcie przedmiotu, który jest twardy (szorstki, zimny, ciepły itp.). Poszukajcie przedmiotu, który jest mały (drewniany, plastikowy). Poszukajcie przedmiotu, na którym można grać itd.</i> Następnie każde dziecko opowiada, jakie cechy ma przedmiot, który znalazło.</p>	Poszukiwane przedmioty mogą charakteryzować się wybranym kolorem, kształtem, fakturą, temperaturą. Odpowiednio wcześniej można do sali przynieść dodatkowe przedmioty, których cechy będą opisywane przez nauczyciela.	
JĘZYK, RUCH	14.3	<ul style="list-style-type: none"> Wita się z innymi dziećmi wskazaną częścią ciała. 	<p>Powitanie częściami ciała Dzieci witają się – dotykają – różnymi częściami ciała, np. stopami, łokciami, nosami, plecami czy uszami. Nauczyciel wydaje polecenia: <i>Teraz witają się uszy! Teraz cześć mówi nos!</i></p>		
JĘZYK, RUCH, FORMY PLASTYCZNE	9.1	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje dotykane powierzchnie, usłyszane dźwięki oraz zapachy, które poczuło. Rysuje swoje spostrzeżenia ze spaceru. 	<p>Spacer – poznawanie zmysłami najbliższej okolicy Wyjście na spacer, podczas którego dzieci, zachęcane przez nauczyciela, poznają najbliższą okolicę poprzez różne zmysły. Grupa zatrzymuje się w wyznaczonych przez nauczyciela miejscach, aby dokonać obserwacji: – dotyk – dzieci zamykają oczy i dotykają różnych powierzchni, np. gładkiego betonu, chropowatej cegły, drewnianych/metalowych drzwi, wspólnie poszukują określeń, skojarzeń, wyrazów opisujących to, czego dotykają, koncentrują się na fakturze i temperaturze; – słuch – nauczyciel mówi: <i>Zamykamy oczy i wsłuchujemy się w dobiegające do nas dźwięki. Co słyszysz? Co jeszcze możesz powiedzieć o tych dźwiękach? Co możecie powiedzieć o psie, który szczeka? Jaki on jest? Słyszycie kroki? Ktoś idzie wolno czy szybko? Spróbujcie powiedzieć, kim jest idąca osoba? Dzieckiem? Osobą dorosłą?;</i></p>	Nauczyciel powinien zachęcać dzieci do badania otoczenia poprzez zmysły i skupienia uwagi na danej czynności. Dobrze jest przeprowadzić zabawę w kilku różnych miejscach po to, aby dzieci usłyszały różnicę oraz mogły porównać dobiegające odgłosy. Można też wykorzystać aparat fotograficzny z kamerą i nagrać najciekawsze odgłosy oraz miejsca i przedmioty.	Aparat fotograficzny z funkcją nagrywania, kredki, ołówki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
			<p>– węch – dzieci koncentrują się na zapachach, zarówno tych przyjemnych, jak i nieprzyjemnych, próbują je opisać;</p> <p>– wzrok – po powrocie do przedszkola dzieci rysują najciekawsze odkrycia.</p> <p>Propozycja spaceru na podstawie artykułu Adeli Jakielaszek, <i>Zwiedzamy miasto – dotknij, poczuj, zobacz</i>, „Pobite Gary” 2012, nr 3, <http://pobitegary.com.pl/uploads/PG3.pdf> [dostęp: 20.05.2013]</p>		
JĘZYK, FORMY PLASTYCZNE	9.2, 15.1	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje członków swojej rodziny. Opisuje i nazywa narysowane przez siebie postaci. 	<p>Moja rodzina</p> <p>Dzieci prezentują członków swojej rodziny w formie rysunku. Po ukończeniu pracy każde dziecko przedstawia i krótko opisuje swoją rodzinę, nazywając jej członków.</p>		Kartki formatu A4, kredki.
MATEMATYKA	13.4, 15.2	<ul style="list-style-type: none"> Układa postać człowieka z figur geometrycznych według podanego wzoru. 	<p>Postacie z figur geometrycznych</p> <p>Dzieci tworzą dowolne postaci z figur geometrycznych, układając je na stole czy podłodze bądź przyklejając na kartce. Wzorem dla dzieci jest postać narysowana na tablicy przez nauczyciela.</p>	Figury geometryczne należy przygotować wcześniej. Wzór postaci do wykonania można narysować na tablicy, kartce lub ułożyć z figur geometrycznych. Po ukończeniu pracy można poprosić dziecko o wyodrębnienie wybranych części ciała, np. głowy, nóg, rąk.	Wycięte z papieru figury geometryczne różnej wielkości i różnego koloru, arkusze papieru formatu A4, kleje.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
MATEMATYKA, FORMY PLASTYCZNE	14.3	<ul style="list-style-type: none"> • Wsypuje do pojemnika wybrany produkt. • Wykonuje polecenia nauczyciela. • Tworzy palcami rysunek na powierzchni pokrytej ryżem. • Rozróżnia wielkość poszczególnych produktów. • Segreguje produkty według kształtu, wielkości i koloru. 	<p>Pojemniki sensoryczne</p> <p>Dzieci mają do dyspozycji kilka dużych plastikowych pojemników oraz różnego typu naczynia. Do każdego pojemnika wrzucają inny produkt, np. ryż, fasolę typu jaś oraz groch.</p> <p>Proponowane aktywności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – segregowanie produktów, które mają zostać wrzucone do pojemników według rodzaju, wielkości lub koloru; – przesypywanie produktów z jednego naczynia do innego; – mieszanie zawartości pojemnika dłońmi, kopystkami, chochlami lub łyżkami; – zanurzanie dłoni, gołych stóp w przygotowanych produktach; – imitowanie deszczu/śniegu – dziecko nabiera ziarna w dłoń i ze znacznej odległości powoli wypuszcza je z rąk; – wyszukiwanie przedmiotów ukrytych w produktach; – rysowanie palcem dowolnych rysunków lub konkretnych wzorów na powierzchni pokrytej rozsypanym ryżem. 	<p>Zanim dzieci przystąpią do zabawy, można porozmawiać z nimi o wielkości ziaren (które są najmniejsze, które największe) i o ich kolorze, o wrażeniach dotykowych. Aby dzieci mogły wykonać rysunek palcami, należy przesypać produkt na styropianowe lub plastikowe tace/talerzyki. Przykładowe wzory do rysowania palcem: słońce, chmura, uśmiechnięta buzia, kwiat. Należy przypomnieć dzieciom o zasadach bezpieczeństwa w tej zabawie.</p>	<p>Proponowane produkty: fasola, groch, ryż, kamyki (mogą być ozdobne), orzechy, kasztany, kaszka manna, bułka tarta. Proponowane naczynia: miski, miseczki o różnym kształcie, wielkości, foremki do piaskownicy, kubki różnej wielkości, łyżeczki, łyżki, kopystki, chochle, lejki.</p>
MATEMATYKA, MUZYKA	8.1, 8.2, 13.1	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje i liczy kolejne palce. • Rytmicznie wystukuje rytm palcami. • Reaguje na zmianę tempa. • Wspólnie śpiewa piosenkę. 	<p>Piosenka <i>Ja dziesięć palców mam</i></p> <p>Dzieci wskazują pierwszy palec (mały) i stukając nim o podłogę, śpiewają tekst piosenki: <i>Ja jeden palec mam (3x)</i> <i>I coraz szybciej gram.</i></p> <p>W kolejnej zwrotce dokładany jest drugi palec, a po piątym palcu zaczynamy stopniowo przyspieszać tempo śpiewania i tak do dziesiątego.</p>	<p>Nauczyciel śpiewa i wystukuje rytm razem z dziećmi. Przed kolejną zwrotką nauczyciel może głośno podać kolejną liczbę i pokazać ją na palcach.</p>	<p>Piosenka z płyty <i>Kiedy maluchy zmieniają się w zuchy</i> Anny Jendryki, Agnieszki Kaczmarczyk i Małgorzaty Wojtkowiak.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
FORMY PLASTYCZNE, JĘZYK	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje twarze wyrażające wskazane emocje. Podjekuje próbę opisanie twarzy. 	<p>Jak wygląda twarz, która jest...?</p> <p>Dzieci otrzymują kartę pracy z sześcioma jednakowymi zarysami twarzy. Nauczyciel podaje dzieciom rodzaj emocji, jaki mają wyrażać poszczególne twarze, a dzieci uzupełniają rysunki. Nauczyciel mówi, np.: <i>Pierwsza twarz jest przestraszona. Jak wygląda twarz osoby, która jest przestraszona?</i></p>	Dobrze jest powtórzyć to ćwiczenie w trzecim lub czwartym tygodniu projektu. W ten sposób będzie można stwierdzić, czy zmienił się u dzieci sposób spostrzegania w tym obszarze. Jeśli zadanie jest zbyt trudne, nauczyciel może pokazać rysunek z inną twarzą wyrażającą podobne emocje.	Karta pracy nr 2, kredki.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje twarz z wydartych kawałków papieru. Uzupełnia wykonany portret rysunkiem. 	<p>Twarze</p> <p>Dzieci rysują na kartkach papieru kształt twarzy. Następnie wydierają z gazet i czasopism elementy twarzy: usta, oczy, nosy, uszy oraz dodatkowo akcesoria, takie jak nakrycie głowy, okulary czy kolczyki. Wybrane elementy przyklejają na zarys twarzy. Dzieci mogą dopełnić swoje portrety, dorysowując np. włosy.</p>	Praca ma charakter indywidualny. Najlepiej, aby dzieci miały dostęp do fotografii przedstawiających twarze mieszkańców z różnych części świata. W razie potrzeby dobrze jest mieć gotowe wycięte elementy.	Kartki formatu A4, kolorowe gazety i czasopisma, w tym czasopisma o tematyce podróźniczej, kleje, nożyczki, kredki.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia w formie rysunku odczuwane emocje. Wykonuje rysunek odzwierciedlający emocje opisane przez nauczyciela. 	<p>Rysujemy emocje</p> <p>Zadaniem dzieci jest przedstawienie za pomocą rysunków emocji własnych lub opisanych przez nauczyciela. W pierwszym przypadku nauczyciel pomaga dzieciom, zadając pytania: <i>Jak wyglądasz, kiedy jesteś smutny? Jak wyglądasz, gdy jesteś szczęśliwy?</i> Jeśli to nauczyciel podaje przykłady emocji, może wykorzystywać mimikę, aby ułatwić dzieciom zadanie.</p>	Dzieci mogą rysować różne rodzaje emocji, a następnie zgadywać, kto jest autorem rysunku. Przy omawianiu tego zagadnienia dobrze jest zaprezentować dzieciom obraz uczuć opisany w książce Wojciecha Kołyszki <i>Garść radości, szczypta złości. Mnóstwo zabawnych ćwiczeń z uczuciami.</i>	Kredki pastele, kartki formatu A3.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
FORMY PLASTYCZNE	9.2, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> • Obrysowuje dłonie i stopy kolegi lub koleżanki. • Koloruje rysunek dłoni. 	<p>Obrysowywanie dłoni i stóp</p> <p>Dzieci łączą się w pary. Na kartce papieru wzajemnie obrysowują kredkami swoje dłonie i stopy. Następnie kolorują je.</p>	Dobrze jest napisać lub wydrukować imiona dzieci i umieścić je (przykleić) przy poszczególnych rysunkach. W ten sposób dzieci będą miały możliwość porównywania swoich dłoni. Rysunki można wykonywać na osobnych arkuszach papieru lub na jednym arkuszu o dużych rozmiarach.	Kartki formatu A3 lub szary papier, kredki lub pisaki, karteczki z imionami dzieci.
FORMY PLASTYCZNE, JĘZYK		<ul style="list-style-type: none"> • Obrysowuje sylwetkę kolegi/koleżanki. • Uzupełnia w wybrany sposób narysowaną sylwetkę. 	<p>Sylwetka człowieka</p> <p>Kilkoro dzieci kładzie się na arkuszach szarego papieru. Pozostałe dzieci lub nauczyciel obrysowują ich sylwetki. Na gotowych sylwetkach postaci dorysowują, domalowują lub dokleją dowolne elementy stroju lub części ciała.</p>	Dobrze jest, aby przy prezentacji prac dzieci opowiadały o tym, co narysowały, np. <i>Na ręce narysowałam bransoletkę. Na nogach narysowałam spodnie.</i> W ten sposób utrwala nazwy części ciała oraz poszerzają i utrwalają słownictwo.	Arkusze szarego papieru, kredki (np. pastele), farby, papier kolorowy, kleje, pisaki.
FORMY PLASTYCZNE	9.2, 10.1, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> • Przykleja na kartkę wybrane przez siebie produkty, tworząc mozaikę. 	<p>Mozaika</p> <p>Dzieci tworzą mozaikę przez przyklejanie na kartkę różnego typu ziaren, np. fasoli, grochu, ryżu, a także koralików, cekinów, kuleczek filcowych.</p>	Można na kartkach narysować różne wzory mozaiki (np. figury geometryczne), które dzieci będą wypełniać. Można wykorzystać kolorowe ziarna ryżu. Przepis na kolorowy ryż: zamoczyć w wodzie kawałki bibuły lub krepiny do momentu, aż pojawi się intensywny kolor. Następnie odsączyć krepinę z wody i wsypać do niej surowy ryż na ok. 10-15 minut. Gdy ryż się zabarwi, należy umieścić go na papierowym ręczniku i pozostawić do wyschnięcia nawet na całą noc. Dzieci mogą tworzyć mozaiki według własnego uznania lub wypełniając wybrany szablon, rysunek lub kolorowanke. Dobrze jest wykorzystać klej typu magic.	Kleje, ziarna fasoli, grochu, ryżu, koraliki, cekiny, kuleczki filcowe, kartki z bloku technicznego formatu A3.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
MUZYKA, RUCH	8.1, 7.2	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje części ciała, o których mowa w piosence. Śpiewa piosenkę. Wykonuje gesty zgodnie ze słowami piosenki. 	<p>Piosenka Oto ja</p> <p>Dzieci słuchają piosenki i wskazują części ciała, o których jest w niej mowa. Następnie uczą się słów oraz melodii i śpiewają piosenkę. Ich zadaniem jest równoczesne wskazywanie części ciała wymienionych w piosence.</p>	Podczas śpiewania dzieci nie tylko wskazują części ciała, ale również wykonują gesty związane z treścią piosenki, np. klaszczą, tupią nogami, nasłuchują, przykładając rękę do ucha oraz patrzą w lewo lub w prawo.	Tekst piosenki (załącznik 1).
MUZYKA, JĘZYK	8.4	<ul style="list-style-type: none"> Wsluchuje się w dźwięki. Opisuje i nazywa dźwięki, które słyszy. Odtwarza słyszane dźwięki. 	<p>Nasłuchiwanie odgłosów z otoczenia</p> <p>Dzieci zamykają oczy i wsluchują się w odgłosy i dźwięki z otoczenia. Próbuje opisać i nazwać to, co słyszą, a następnie odtworzyć usłyszane dźwięki. Jeśli aktywność odbywa się podczas spaceru, należy na chwilę zatrzymać dzieci, aby mogły zamknąć oczy i słuchać dźwięków.</p>	Zabawę można przeprowadzić wszędzie – w pomieszczeniu lub podczas spaceru. Można również wykorzystać gotowe nagrania z dźwiękami.	Nagrania różnych dźwięków, np. dźwięki ulicy, szum lasu, szum morza, śpiew ptaków.
MUZYKA	8.2, 8.3	<ul style="list-style-type: none"> Gra na instrumencie muzycznym. Wykorzystuje wskazówki dzieci przy szukaniu ukrytego przedmiotu. 	<p>Zabawa ciepło – zimno</p> <p>Nauczyciel informuje dzieci, że za chwilę ukryją jeden z przedmiotów w wybranym miejscu (np. misia lub lalkę). Jedno z dzieci opuszcza na moment salę – staje za drzwiami, a pozostałe dzieci ukrywają tę rzecz. Gdy przedmiot jest już dobrze ukryty, dziecko wraca do sali. Jego zadaniem jest odszukanie przedmiotu przy wykorzystaniu wskazówek grupy. Aby pomóc koledze/koleżance w poszukiwaniach, dzieci dają sygnały, grając na instrumentach muzycznych. Propozycje sygnałów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ciche, delikatne i powolne granie na instrumencie oznacza „zimno”; głośne granie w umiarkowanym tempie oznacza „ciepło”; głośne i bardzo szybkie granie na instrumencie oznacza „gorąco”. 	Dobrze jest, aby początkowo nauczyciel informował słownie dziecko poszukujące przedmiotu, czy idzie w dobrym kierunku. W ten sposób dzieci utrwala sobie zasady zabawy. Instrumenty muzyczne można zastąpić wyklaskiwaniem lub wystukiwaniem (np. na stole, krześle) rytmu. Warto zorganizować nadzór innego pracownika przedszkola dla dziecka stojącego za drzwiami.	Instrumenty muzyczne, np. marakasy, grzechotki, bębny, tamburyna.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
TEATR	7.2	<ul style="list-style-type: none"> Wyraża emocje mimiką oraz gestami. 	<p>Kiedy jesteś smutny... Dziecko pokazuje wskazane emocje za pomocą mimiki i ruchów ciała. Nauczyciel mówi: <i>Pokaż, jak wyglądasz, kiedy się złościś... Jak wyglądasz, gdy jesteś smutny? Jaka jest twoja buzia? Co się dzieje z twoimi rękoma?</i></p>	Nauczyciel wykonuje ćwiczenie wraz z dziećmi.	
RUCH, BADANIE	5.3, 5.4	<ul style="list-style-type: none"> Reaguje ruchem na wypowiedzi nauczyciela. Odkrywa podobieństwa i różnice w grupie. 	<p>Kto tak jak ja – podobieństwa i różnice Dzieci zajmują miejsce na dywanie i siadają w kole. Nauczyciel wypowiada zdanie. Dziecko, które się z nim zgadza, wstaje i zamienia się miejscami z innym dzieckiem, które również wstało. Przykładowe wypowiedzi nauczyciela: <i>Lubię czekoladę; Chętnie przychodzę do przedszkola; Mam psa.</i></p>	Nauczyciel również uczestniczy w zabawie. Zabawę tę można przeprowadzić, używając krzesełek ustawionych w kole.	
RUCH, KONSTRUKCJE	5.3, 5.4, 10.1, 14.1	<ul style="list-style-type: none"> Napełnia woreczek wybranym produktem. Wykonuje wskazane zadania. 	<p>Woreczki z różną zawartością Dzieci wykonują woreczki z różną zawartością: ryżem, makaronem, kamykami. Każde dziecko otrzymuje skarpetkę i wsypuje do niej wybrane przez siebie ziarna/produkty. Nauczyciel zawiązuje skarpetki mocnym supełem. Proponowane zabawy: – rzucanie woreczków do celu, – rzucanie ich do kolegi/koleżanki, – podrzucanie woreczków w górę i łapanie, – podawanie z ręki do ręki, – chodzenie boso lub w skarpetkach po linii ułożonej z woreczków, – noszenie woreczka na głowie, tak aby nie spadł, – podnoszenie woreczka stopami, – podnoszenie woreczka stopami i wkładanie do pojemnika.</p>	Produkty powinny być przygotowane w miskach. Można je nakładać do skarpetek dłonią, wsypywać łyżką lub nałożyć skarpetkę na kubek z danym produktem, a następnie, przytrzymując kubek i skarpetkę, odwrócić. Skarpetka wypełni się ziarnem czy kamykami. Skarpetki powinny być z tkaniny o drobnym splocie, aby nie przepuszczały ziaren. Po zabawie można przerobić skarpetki na dżdżownice – wystarczy dołożyć dwie gumki frotki (lub tasiemki), które podzielą skarpetkę na mniejsze części i dokleić za pomocą taśmy dwustronnej przygotowane wcześniej oczy.	Skarpetki (tyle, ile jest dzieci), szklanki, łyżki, proponowane produkty: groch, fasola, ryż, ziarna słonecznika, drobny makaron.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
RUCH		<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje masaż na plecach kolegi/koleżanki. Umożliwia wykonanie masażu na swoich plecach. 	<p>Masażyki Dziecko wykonuje masaż na plecach kolegi lub koleżanki. Dzieci mogą siedzieć w parach lub jedno za drugim w kole. Wówczas zarówno wszystkie dzieci, jak i nauczyciel poddawani są masażowi. Sposoby masowania demonstruje nauczyciel.</p>	<p>Wiele ciekawych wierszyków masażyków znajduje się w pozycji Marii Bogdanowicz <i>Przytulanki, czyli wierszyki na dziecięce masażyki</i>.</p>	
RUCH, JĘZYK	3.2, 5.3	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje poszczególne palce. Dopowiada fragmenty wiersza. 	<p>Zabawa paluszkowa Rodzina Dzieci pokazują za przykładem nauczyciela poszczególne palce podczas zabawy. Po jednorazowym wykonaniu piosenki dzieci z nauczycielem powtarzają ją, używając drugiej ręki do pokazywania.</p> <p><i>Ten pierwszy – to nasz dziadziuś. A obok – babunia. Największy – to tatuś. A przy nim – mamunia. A to jest – dziecinka mała! Tralalala, la, la... A to – moja rączka cała! Tralalala, la, la..</i></p>	<p>Przy kolejnych powtórzeniach nauczyciel zachęca, aby dzieci same wypowiadały fragmenty tekstu zabawy.</p> <p><i>(kciuk) (wskazujący) (środkowy) (serdeczny) (mały) (cała dłoń)</i></p>	<p>Krzysztof Sąsiadek, <i>Zabawy paluszkowe</i>.</p>

TYDZIEŃ 2

W drugim tygodniu każdego dnia dzieci zapoznają się z jedną główną ideą związaną z tematem. Odbywa się to przy użyciu materiałów edukacyjnych na tablicy multimedialnej. Nauczyciel modeluje dialog QtA. Następnie wybiera z tabeli 2 co najmniej jedną aktywność badawczą związaną z omawianą ideą.

Główna idea 1. Ludzie się różnią. Każdy człowiek jest wyjątkowy.

Praca z materiałem na platformie (ścieżka: 3-latki>człowiek>1)

Na ekranie widać, jak szóstka dzieci ustawia się do zdjęcia. Wśród nich jest Tadek i Basia. Dzieci różnią się wyglądem – kolorem skóry, kolorem i długością włosów, wzrostem, wagą. Jedno z dzieci jest na wózku inwalidzkim.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Element interaktywny – aparat fotograficzny.

Po kliknięciu na aparat wykonuje on zdjęcie – pojawia się błysk flesza. Po chwili na całym ekranie pojawia się wykonane zdjęcie.

N: Co tutaj zauważyliście?

D: Dzieci. LUB Jest Tadek i Basia. LUB Taki wózek.

N: Masz rację, na zdjęciu widać dzieci. Co jeszcze możesz o nich powiedzieć? LUB Rzeczywiście, na zdjęciu widać Basię i Tadka. Opowiedz, co jeszcze zauważyłeś. LUB Dobra uwaga, zauważyłeś wózek. Jedna z dziewczynek porusza się na wózku inwalidzkim. Spróbujcie zastanowić się, dlaczego.

Jak się nazywa ten wózek? LUB Czy ta dziewczynka nie może chodzić?

Element interaktywny – dzieci.

Na ekranie widać ten sam obraz, co powyżej, z tym, że dzieci stoją w rozsypane.

Zadaniem dzieci jest ustawienie do zdjęcia postaci animacji – kliknięcie na wybraną postać, przesunięcie jej na wybrany przez siebie obszar obejmowany przez obiekt (krótka trawa) i upuszczenie. Gdy dzieci ustawią wszystkie postaci, aparat fotograficzny staje się interaktywny.

Element interaktywny – aparat fotograficzny.

Po kliknięciu na aparat wykonuje on zdjęcie – widoczny jest flesz. Po chwili na ekranie pojawia się zdjęcie – postaci z animacji są ustawione tak, jak ustawiły je dzieci.

Na ekranie pojawiają się zarysy sylwetki człowieka. Dzieci mają możliwość tworzenia własnych postaci.

Opis zabawy: po prawej stronie ekranu widnieje pasek menu z polami: kolor skóry, rodzaj włosów, oczu, ust, nosa, ubrania. Przy każdym polu, zarówno po prawej, jak i lewej stronie, są strzałki. Zadaniem dzieci jest stworzenie dowolnej postaci.

Element interaktywny – pola paska menu.

Po kliknięciu na wybraną strzałkę po prawej bądź po lewej stronie zmienia się zawartość prostokątnego obszaru. Klikając na element z wybranego prostokąta i przeciągając go na postać, dziecko powoduje, że element pozostaje na postaci.

Główna idea 2. Jestem członkiem rodziny. Każda rodzina jest inna.

Praca z materiałem na platformie (ścieżka: 3-latki>człowiek>2)

Na ekranie widać stojące wzdłuż ulicy cztery różne domy. W prawym dolnym rogu stoi aparat fotograficzny na statywie zwrócony obiektywem w kierunku domów.

Element interaktywny – domy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Po kliknięciu na wybrany dom rodzina go zamieszkująca wychodzi na zewnątrz.

Element interaktywny – aparat fotograficzny.

Po kliknięciu na aparat na całym ekranie pojawia się zdjęcie rodziny. Za każdym razem, kiedy dziecko kliknie na dom, z którego domownicy wychodzili już wcześniej, na ekranie pojawia się powiększone zdjęcie rodziny. Aby wrócić do widoku ulicy, należy kliknąć przycisk WSTECZ.

Element interaktywny – dom 1 – aparat fotograficzny.

Przed domem pojawia się rodzina Basi – jej tata, babcia, dwie siostry, brat oraz pies.

N: Co tutaj się stało?

D: Jest Basia i tata. LUB Jest pies.

N: Masz świetne oko! Na zdjęciu jest Basia oraz jej rodzina. Co jeszcze możesz powiedzieć o tej rodzinie? LUB Rzeczywiście, jest pies, który należy do rodziny Basi. Kogo jeszcze zauważyłeś?

Gdzie stoi babcia Basi? LUB Jakiego koloru są włosy Basi?

Element interaktywny – dom 2 – aparat fotograficzny.

Członkowie rodziny: mama, tata, dziadek, pradziadek, bliźniacy: dwóch 5-letnich chłopców, starszy brat (8 lat) oraz nastoletnia starsza siostra.

N: Co możecie powiedzieć o tej rodzinie?

D: Są chłopcy. LUB Pan ma laskę.

N: Rzeczywiście, widać dwóch chłopców. Przyjrzyj się im dokładnie i powiedz, co jeszcze zauważyłeś. LUB Masz rację, ten mężczyzna ma laskę. To chyba pradziadek. Co jeszcze możecie o nim powiedzieć?

Czy chłopcy mają takie same włosy? LUB Gdzie na zdjęciu jest pradziadek chłopców?

Element interaktywny – dom 3 – aparat fotograficzny.

Członkowie rodziny: mama (blondynka, jasna karnacja), która pcha wózek dziecięcy oraz jej córka.

N: Opowiedzcie, kogo tutaj widzicie.

D: Jest pani. LUB Widzę wózek.

N: Masz rację, zauważyłeś kobietę. Opowiedz o niej więcej. LUB Antek powiedział, że widzi wózek. Co to może znaczyć?

Kto jest w wózku? LUB Czy dziewczynka ma czarne włosy?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Element interaktywny – dom 4 – aparat fotograficzny.

Widać, że w tym domu nie skończył się jeszcze remont. Członkowie rodziny: kobieta w ciąży, mężczyzna.

N: Opowiedzcie, kogo tutaj widzicie.

D: Jest pani i pan. LUB Ta pani ma duży brzuch.

N: Macie rację, w domu tym mieszka kobieta i mężczyzna. Spróbujcie opisać, jak wyglądają. LUB Powiedziałeś, że ta pani ma duży brzuch. Jak myślisz, co to może znaczyć?

Główna idea 3. Poznajemy świat poprzez zmysły, czyli wzrok, słuch, smak, węch i dotyk.

Praca z materiałem na platformie (ścieżka: 3-latki>człowiek>3)

Na środku ekranu widać stół, a za nim Basię. Po prawej stronie ekranu jest zakładka z czterema ikonami: róża w wazoniku, słuchawki do słuchania muzyki, czerwone jabłko, pluszowy miś. Dziewczynka zawiązuje oczy czarną chustką.

Element interaktywny – elementy w zakładce.

Dziecko klika na wybraną ikonę z zakładki, przesuwa ją na Basię (w dowolne miejsce) i upuszcza.

Element interaktywny – róża.

Na stole stoi kwiat, który dosięga nosa Basi. Dziewczynka wacha go. Po chwili przy jej głowie pojawia się chmurka (myśl), a w niej róża.

N: Co tutaj zauważyliście?

D: Basia wacha kwiat. LUB Jest róża. LUB Basia ma zasłonięte oczy.

N: Masz rację. Basia wacha różę. Opowiedz o tym więcej. LUB Masz dobre oko, zauważyłeś różę. Co jeszcze tutaj zauważyłeś? LUB Rzeczywiście. Basia ma zasłonięte oczy. O co tu chodzi?

Jaki kwiat wacha Basia? LUB Co Basia ma na oczach?

Element interaktywny – słuchawki.

Na uszach Basi są słuchawki. Dziewczynka tańczy w miejscu (rusza rękoma i buja się). Na jej twarzy pojawia się szeroki uśmiech.

N: A teraz, co się stało?

D: Basia słucha muzyki. LUB Basia tańczy. LUB Uśmiecha się.

N: Rzeczywiście, Basia słucha muzyki. Opowiedz o tym więcej. LUB Masz rację. Basia tańczy. Co jeszcze tutaj się dzieje? LUB Na twarzy Basi jest uśmiech. Co to oznacza?

Co ma na uszach Basia? LUB Czy Basia słyszy muzykę?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Element interaktywny – jabłko.

Basia ma oczy przewiązane czarną opaską. Pojawia się Tadek, który trzyma ukrojoną połowę jabłka. Podaje ją Basi do ust. Basia nagryza ukrojoną połowę jabłka i zjada ją. Przy jej głowie pojawia się chmurka (myśl), a w niej widoczne jest jabłko.

N: Co się tutaj wydarzyło?

D: Basia nic nie widzi. LUB Tadek przyniósł jabłko. LUB Basia je jabłko.

N: Powiedziałaś, że Basia nic nie widzi. Opowiedz więcej o Basi. LUB Rzeczywiście, Tadek przyniósł jabłko. Opowiedz, co działo się dalej. LUB Masz rację, Basia zjada jabłko. Co działo się dalej?

~~Czy Basia je jabłko? LUB Kto przyniósł jabłko?~~

Element interaktywny – pluszowy miś.

Basia ma zasłonięte oczy. Trzyma misia w obu rękach i przytula się do niego. Przy głowie Basi pojawia się chmurka (myśl), a w niej pluszowy miś.

N: Opowiedzcie mi, co się tutaj stało?

D: Basia przytula misia. LUB Jest chmurka i w niej też jest misiu.

N: Masz rację, Basia przytula misia. Spróbuj go opisać. LUB Powiedziałaś, że jest chmurka, a w niej miś. Jak sądzisz, o co tutaj chodzi?

~~Kogo przytula Basia? LUB Jaki jest miś w dotyku? LUB W jaki sposób Basia rozpoznaje misia?~~

Element interaktywny – przycisk DALEJ.

Ponownie widać stół, za którym stoi Basia. Dziewczynka ma oczy przewiązane czarną chustą. Na stole leżą przedmioty, które wcześniej były w zakładce: róża, słuchawki podłączone do mp3, połowa jabłka oraz miś. Basia ściąga chustkę z głowy.

Element interaktywny – przedmioty na stole.

Po kliknięciu na wybrany przedmiot Basia bierze go w dłonie, ogląda i wykonuje tę samą czynność co w scenach wcześniejszych, po czym odkłada na swoje miejsce. Po kliknięciu na wybrany przedmiot staje się on nieaktywny.

N: Co się tutaj stało?

D: Basia ogląda misia. LUB Basia widzi.

N: Rzeczywiście, Basia ogląda misia. Opowiedz więcej o tym, co się tu dzieje. LUB Powiedziałaś, że teraz Basia widzi. Jak myślisz, o co tutaj chodzi?

~~Co to są zmysły? LUB Co stoi na stole?~~

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Główna idea 4. Każdy człowiek ma uczucia. Uczucia mogą być przyjemne: radość, miłość, ciekawość, duma albo przykre: smutek, złość, strach.

Praca z materiałem na platformie (ścieżka: 3-latki>człowiek>4)

Po lewej stronie ekranu widać postać Tadka. Po prawej stronie jest zakładka z twarzami wyrażającymi różne emocje: radość, smutek, dumę, strach, złość.

Element interaktywny – twarze w zakładce.

Dziecko klika na wybraną twarz, przesuwa ją na twarz Tadka i upuszcza. Emocja z twarzy z zakładki staje się emocją twarzy Tadka. Od głowy Tadka odchodzi duża chmurka (myśl), w której pojawia się sytuacja wiążąca się z daną emocją (wyrazem twarzy).

Element interaktywny – twarz wyrażająca smutek.

W chmurce widać Tadka siedzącego na trawie. Jest on smutny i płacze – po jego policzkach spływają łzy. Przed chłopcem leży złamana rakietka tenisowa.

N: Co się tutaj wydarzyło?

D: Tadek płacze. LUB Tadek jest smutny. LUB Złamał raketkę.

N: Rzeczywiście. Tadek płacze. Jak sądzisz, co się tutaj stało? LUB Wojtek uważa, że Tadek jest smutny. Co o tym myślicie? LUB Rzeczywiście, widać złamaną raketkę. Jak sądzisz, co tu się wydarzyło?

Co robi Tadek? LUB Dłaczego rakieta jest złamana?

Element interaktywny – twarz wyrażająca dumę.

W chmurce widać Tadka stojącego na pierwszym stopniu podium. Na szyi ma zawieszony medal. Tadek bardzo się cieszy. Jego twarz wyraża dumę. Obok podium stoją rodzice chłopca, którzy go oklaskują.

N: Co tym razem zauważyliście?

D: Tadek dostał medal. LUB Tadek się cieszy.

N: Masz dobre oko. Opowiedz, co jeszcze zauważyłeś? LUB Rzeczywiście. Tadek się cieszy. Jak myślisz, o co tutaj chodzi?

Jaki konkurs wygrał Tadek? LUB Czy Tadek się cieszy?

Element interaktywny – twarz wyrażająca złość.

W chmurce widać Tadka i jego mamę, którzy idą chodnikiem. Mama chłopca chce wziąć go za rękę. Tadek nie zgadza się – złości się i staje z założonymi rękoma.

N: Co się tutaj stało?

D: Tadek jest zły na mamę. LUB Obraził się.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

N: Masz rację. Tadek złości się na mamę. Opowiedz, co jeszcze tu zauważyłeś. LUB Powiedziałeś, że Tadek obraził się. Jak to rozumiesz? Jaki jest Tadek? LUB Po czym poznajesz, że chłopiec jest zły?

Element interaktywny – twarz wyrażająca radość.

W chmurce widać radosnego Tadka jadącego w parku na hulajnodze.

N: Opowiedz, co się tutaj dzieje.

D: Tadek jedzie. LUB Śmieje się. LUB Hulajnoga.

N: Zauważyłeś, że chłopiec jedzie. Co jeszcze możesz o nim powiedzieć? LUB Masz rację, Tadek uśmiecha się. Co to oznacza? LUB Masz dobre oko. To jest hulajnoga. Co jeszcze tutaj zauważyłaś?

Co robi Tadek? LUB Dlaczego się uśmiecha?

Element interaktywny – twarz wyrażająca strach.

W chmurce widać Tadka leżącego w łóżku. Tadek jest przestraszony – obawia się cieni gałęzi drzew, które na ścianie wyglądają jak potwory.

N: Co się tu stało?

D: Tadek leży w łóżku. LUB Tam są duchy. LUB Tadek się boi.

N: Zgadza się, Tadek leży w łóżku. Opisz nam, co jeszcze widzisz? LUB Klaudia uważa, że w pokoju Tadka są duchy. Co o tym sądzicie? LUB Powiedziałeś, że Tadek się boi. Wyjaśnij, jak to rozumiesz?

Gdzie leży Tadek? LUB Jak powstają te cienie na ścianie?

Po obejrzeniu animacji dzieci mają możliwość tworzenia z wybranych elementów różnych twarzy. Na środku ekranu jest głowa Basi z zarysem ramion. Po prawej stronie ekranu jest zakładka z ikonami przedstawiającymi oko, brew, usta.

Element interaktywny – ikony w zakładce.

Klikając na strzałki obok ikon przedstawiających brwi, oczy i usta, dzieci mogą dowolnie zmieniać wyraz twarzy Basi. Zadaniem dzieci jest tworzenie wyrazów twarzy przedstawiających emocje – dowolne lub według poleceń nauczyciela, np. *Pokaż mi wesołą Basię* albo *Pokaż mi Basię, której jest smutno*.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Główna idea 5. Swoim zachowaniem mogę sprawiać innym radość lub smutek.

Praca z materiałem na platformie (ścieżka: 3-latki>człowiek>5)

Ekran podzielony jest na pół. Prawa połowa ekranu jest szara. W lewej części widać fragment sali przedszkolnej, a w niej bawiących się na dywanie autami Basię i jej kolegę. Po chwili do Basi podchodzi inny chłopiec. Wrywa samochodzik z jej dłoni i odchodzi. Basia staje się smutna i zaczyna płakać. Chłopiec, który zabrał jej auto, bawi się samotnie zabranym autem.

N: Co się tutaj wydarzyło?

D: Basia płacze. LUB Basia jest smutna. LUB Chłopiec zabrał Basi auto.

N: Rzeczywiście, Basia płacze. Jak do tego doszło? LUB Zgadzam się z tobą. Co jeszcze możesz powiedzieć o Basi? LUB Chłopiec zabrał Basi auto. Opowiedz, co działo się dalej. Skąd wiesz, że Basia jest smutna? LUB Co teraz robi chłopiec?

W lewej części ekranu widoczna jest scena kończąca poprzedni widok – widać rozplakaną Basię oraz chłopca, który zabrał jej auto.

Element interaktywny – przycisk DALEJ.

Po prawej stronie ekranu dzieje się dokładnie to samo, co w scenie poprzedniej do momentu, gdy chłopiec podchodzi do Basi. Chłopiec podchodzi i siada na dywanie obok dziewczynki. Ta daje mu auto, które leży na dywanie obok jej nogi. Dzieci razem bawią się autami. Wszyscy są zadowoleni i uśmiechnięci.

N: Co się tutaj stało?

D: Basia bawi się autem. LUB Chłopiec nie zabrał auta. LUB Bawią się razem.

N: Bardzo dobrze to zauważyłeś. Basia ponownie bawi się autem z kolegą. Spróbuj nam opisać, co było dalej? LUB Powiedziałeś, że chłopiec nie zabrał auta. Opowiedz o tym więcej. LUB Masz rację. Dzieci bawią się razem. Co możesz o nich powiedzieć?

Czym bawi się Basia? LUB Kto bawi się z Basią?

Element interaktywny – przycisk DALEJ.

W lewej części ekranu widoczna jest rozplakana Basia oraz chłopiec, który zabrał jej auto. Po prawej stronie ekranu widać, jak Basia bawi się autami wraz z kolegami. Po prawej stronie ekranu widnieje zakładka z dwiema twarzami: wesołą i smutną. W obu częściach ekranu pojawia się okrągłe białe pole. Zadaniem dzieci jest dokonanie oceny, które rozwiązanie sytuacji jest pozytywne, a które negatywne poprzez przyporządkowanie właściwej buźki (pozytywne zachowanie – twarz wyrażająca radość i zadowolenie; negatywne zachowanie – twarz wyrażająca smutek).

Jeśli dziecko niewłaściwie dopasuje ikonę, ta wraca do zakładki.

Element interaktywny – twarze z zakładki.

Dziecko klika na ikonę, przeciąga ją na okrągłe pole i puszcza. Jeśli dziecko niewłaściwie dopasuje ikonę, ta wraca do zakładki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

N: Opowiedz o tym, co zrobiłaś.

D: Buzia jest smutna. LUB Trzeba się dzielić. Dlatego wesoła buzia.

N: Wyjaśnij nam proszę, dlaczego? LUB Masz rację – należy się uśmiechnięta minka, ponieważ Basia podzieliła się zabawkami. A wy, co uważacie na ten temat?

Element interaktywny – przycisk DALEJ.

Ekran podzielony jest na pół. Prawa połowa jest szara, natomiast po lewej stronie widać pokój Basi, w którym jest bałagan. Dziewczynka wchodzi do pokoju i kopie klocek leżący na podłodze. Zabiera książkę z regału i siada na podłodze. Po chwili do pokoju wchodzi babcia Basi. Obok jej głowy pojawia się chmurka (myśl), w której widać, jak babcia odkurza odkurzaczem pokój Basi, a Basia podnosi z podłogi klocki i wrzuca je do pojemnika. Chmurka znika i wówczas Basia odkłada książkę na półkę i wrzuca klocki do pojemnika. Babcia w tym czasie podnosi papieraek i wyrzuca go do kosza na śmieci. Twarze babci i Basi stają się zadowolone. Obie uśmiechają się.

N: Co się tutaj stało?

D: Jest bałagan. LUB Basia kopnęła zabawki. LUB Potem Basia chowała klocki. LUB Babcia i Basia uśmiechają się.

N: Powiedziałaś, że w pokoju Basi jest bałagan. Wyjaśnij, jak to rozumiesz? LUB Bardzo dobrze zapamiętałaś! Basia kopnęła klocek. Co było dalej? LUB Basia schowała klocki i pomagała posprzątać pokój. Co jeszcze możesz o tym powiedzieć? LUB Masz rację, Basia i jej babcia są zadowolone. Jak sądzisz, dlaczego?

Co leży na podłodze? LUB Co kopnęła Basia? LUB Czy babcia była zadowolona?

Element interaktywny – przycisk DALEJ.

Po prawej stronie ekranu widoczna jest ta sama sytuacja, co w części pierwszej animacji do momentu, gdy znika chmurka z myślą babci. Basia wówczas kiwa przecząco głową i ogląda dalej książeczkę. Babcia sama podnosi papieraek i wyrzuca go do kosza na śmieci. Po czym staje obok kosza na śmieci – jej twarz wyraża smutek.

N: A teraz co zauważyliście?

D: Basia nie pomaga babci sprzątać. LUB Babcia Basi jest smutna.

N: Masz rację, Basia nie pomogła babci sprzątać. Co o tym sądzisz? LUB Zgadza się. Twarz babci Basi wyraża smutek. Opowiedz nam, jak do tego doszło?

Co zrobiła Basia? LUB Czy babcia Basi jest smutna?

W lewej części ekranu widać zadowoloną Basię oraz jej babcie, natomiast po prawej stronie ekranu jest Basia, która czyta książeczkę oraz jej babcia ze smutnym wyrazem twarzy. W obu częściach ekranu pojawia się okrągłe białe pole. Po prawej stronie ekranu jest zakładka z dwiema twarzami: wesołą i smutną. Zadaniem dzieci jest dokonanie oceny, które rozwiązanie sytuacji jest pozytywne, a które negatywne poprzez przyporządkowanie właściwej buźki (pozytywne zachowanie – twarz wyrażająca radość i zadowolenie; negatywne zachowanie – twarz wyrażająca smutek).

N: Co możecie powiedzieć o tym, co tu się działo?

D: Basia sprząta. LUB Dałam smutną buźkę. LUB Basia nie pomogła babci.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

N: Masz rację. Trzeba po sobie sprzątać, ale też pomagać innym, gdy oni sprzątają. Co o tym sądzicie? LUB Rzeczywiście, Basia nie zasłużyła na uśmiechniętą buzię. Opowiedz nam o tym więcej. LUB Powiedziałaś, że Basia nie pomogła babci. Co o tym sądzisz? Jaką buźkę przesunęłaś? LUB Kto pomaga babci?

Tabela 2. Propozycje zabaw i zadań związanych z główną ideą

IDEA	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
1	4.2, 13.5	<ul style="list-style-type: none"> Porównuje wielkość dłoni i stóp. Określa, kto jest wyższy, a kto niższy. Określa kolor i długość włosów swoich oraz innych dzieci. Opisuje kolor skóry. 	<p>Porównywanie</p> <p>Dzieci dokonują porównania dłoni i stóp, wzrostu, koloru włosów i skóry:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykładają do siebie wewnętrzne strony dłoni i określają, czyje dłonie są mniejsze, a czyje większe; później porównują stopy: kładą stopy obok siebie i stwierdzają, czyje są dłuższe, a czyje krótsze; stają obok siebie i porównują, kto jest wyższy, a kto niższy; przyglądają się włosom, określają, czy są jasne czy ciemne, proste czy kręcone, krótkie czy długie itp.; porównują fragment odkrytego ciała, np. ręki czy nogi, oraz porównują, czyja skóra jest jaśniejsza, a czyja ciemniejsza. 	<p>Dzieci pracują w parach. Dobrze jest, aby przy jednej aktywności pary zmieniały się kilka razy. W ten sposób dzieci będą mieć możliwość dokonania szerszego porównania. Aby porównać wzrost, dzieci mogą stanąć parami przed dużym lustrem i próbują same określić, kto jest wyższy, a kto niższy. Mogą też poprosić o rozstrzygnięcie grupy – wówczas dzieci siedzą w kole, a para staje w jego środku. Nauczyciel może również wykorzystać sznurek do odmierzania wzrostu i wówczas daje dzieciom możliwość porównania wzrostu oraz ustawienia się w kolejności od najniższego do najwyższego.</p>	Sznurek, duże lustro.
	1.5, 14.6	<ul style="list-style-type: none"> Zna swoje imię i nazwisko. Opowiada, skąd wzięło się jego imię. Dzieli wyraz na sylaby i głoski. 	<p>Skąd się wzięło moje imię</p> <p>Dzieci dowiadują się od rodziców, dlaczego otrzymały swoje imiona. Czy dziedziczą je po babci lub dziadku? A może są one pamiątką jakiegoś wydarzenia? Następnie dzieci opowiadają o swoich imionach oraz ich historii. W trakcie zabawy dzieci wyklaskują poszczególne sylaby imion oraz dzielą imiona na głoski.</p>	<p>Kilka dni przed planowaną aktywnością należy poinformować rodziców o tym zadaniu.</p>	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	1.5	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznaje swoje napisane imię. Rozpoznaje kilka napisanych imion pozostałych dzieci. 	<p>Wizytówki</p> <p>Podczas tej aktywności, trwającej cały dzień, nauczyciel prosi każde dziecko, aby usiadło z nim przy stole. Razem tworzą wizytówkę z imieniem dziecka – zapisują (literami drukowanymi) na szerokim, sztywnym pasku papieru imię dziecka w takiej formie, w jakiej wszyscy mówią do niego najczęściej. Następnie wspólnie przyczepiają je do krzeselka, na którym dziecko zawsze siada. Od tego momentu będą to wizytówki dzieci. Na kartkach powinny być zarysowane wąskie linie, w których będą zapisywane imiona. W tym ćwiczeniu rozpoznawanie poszczególnych liter nie jest celem. Można wykonać kilka mniejszych wizytówek z imionami dla każdego dziecka. Wówczas dzieci mogą bawić się w poszukiwania własnych imion, ustawianie się przy własnych wizytówkach, a małe karteczki mogą przyklejać na wykonane przez siebie prace plastyczne.</p> <p>Inspiracja do ćwiczenia zaczerpnięta z książki Ireny Majchrzak <i>Nazywanie świata. Odimienna metoda nauki czytania</i>, Kielce 2004.</p>	<p>Jak zaznacza Irena Majchrzak, zapisując poszczególne litery należy je nazywać oraz podkreślać, że należą one do imienia dziecka, np. „<i>To jest litera «A», pierwsza litera Agnieszki, to jest «g», następna litera Agnieszki, a to jest «n» Agnieszki, «i» Agnieszki, «s» Agnieszki, «z» Agnieszki, «k» Agnieszki oraz «a», ostatnia litera Agnieszki. Jak ktoś zobaczy tę kartkę, to będzie wiedział, że tu, wśród nas, jest dziewczynka, która ma na imię Agnieszka. To jest twoje imię.</i>”</p>	<p>Szerokie paski papieru technicznego, pisaki, taśma dwustronna.</p>
2	3.3, 15.1	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje lub wycina i przykleja twarze członków rodziny. Nazywa i przedstawia członków swojej rodziny. 	<p>Mój dom rodzinny</p> <p>Na kolorowych karteczkach samoprzylepnych dzieci rysują lub wycinają i naklejają twarze członków rodziny, z którymi mieszkają w swoich domach (na jednej karteczce jedna twarz). Następnie karteczki te przykleją na kartkę formatu A4. Jeśli dzieci mieszkają w domach jednorodzinnych o spadzistych dachach, mogą do kartek przygotowanych przez nauczyciela dokleić trójkąty (dachy). Następnie dzieci przedstawiają swoje rodziny i nazywają jej członków.</p>	<p>Na karteczki można przyklejać twarze członków rodziny wycięte ze zdjęć. Dachy należy przygotować wcześniej. Muszą one odpowiadać kartce – zarówno ustawionej w poziomie, jak i w pionie. Można zasugerować dzieciom, aby przykleiły karteczki w szeregu, w kolumnie lub w dwóch kolumnach, tak aby przylegały do siebie.</p>	<p>Zestaw kolorowych karteczek samoprzylepnych, różnej wielkości trójkąty wycięte z papieru kolorowego.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje odciski palców. Zauważa, że odciski palców są niepowtarzalne. Koloruje przestrzenie pomiędzy liniami papilarnymi na kserokopii odcisków palców. 	<p>Odciski palców Dzieci obserwują swoje dłonie przez lupy i opisują je. Każde dziecko wykonuje odcisk palca na środku małej kartki, a następnie przygląda mu się przez lupę. Dzieci porównują swoje odciski palców. Nauczyciel powiększa odciski palców dzieci i kolejnego dnia przynosi je wydrukowane lub skopiowane. Zadaniem dzieci jest pokolorowanie ich – uzupełnienie przestrzeni pomiędzy liniami papilarnymi.</p>	<p>Podczas tego ćwiczenia można wyjaśnić dzieciom, że każdy człowiek ma własny, wyjątkowy układ linii papilarnych, a co za tym idzie, niepowtarzalne odciski palców. Odciski palców można zeskanować i umieścić na tablicy interaktywnej po to, aby dzieci mogły się im przyjrzeć, jak również pokolorować je w dowolny sposób – wówczas należy skorzystać z wybranego programu graficznego.</p>	<p>Lupy, kserokopie lub wydruki powiększonych odcisków palców, kredki.</p>
3	4	<ul style="list-style-type: none"> Odgaduje rodzaj przedmiotu lub materiału. Próbuje określić cechy przedmiotu. 	<p>Zmysł dotyku Dzieci mają oczy zasłonięte opaskami i badają przedmioty lub tkaniny za pomocą zmysłu dotyku. Odgadują, jaki jest przedmiot, którego dotykają. Próbuje określić cechy tego materiału, np. szorstki, gładki, twardy, puszysty. Dzieci mogą też po kolei podchodzić do dużego kartonu i wkładać rękę do środka. Nauczyciel wcześniej wkłada tam wybrany przedmiot, tak aby pozostałe dzieci widziały, co ma w ręku kolega/koleżanka.</p>	<p>Dobrze jest, kiedy przy pierwszej aktywności wszystkie dzieci siedzą w kole, natomiast przy drugiej znajdują się z jednej strony. Podawane przedmioty powinny mieć różne faktury i być dość dobrze znane dzieciom.</p>	<p>Przepaska na oczy, duży karton (np. po telewizorze), przedmioty o różnych fakturach, np. pluszowy miś, lalka z materiału, auto, gąbka, plastikowy kubek z uchem, koc, ręcznik, piórko.</p>
	4	<ul style="list-style-type: none"> Próbuje określić po zapachu produkt, który wącha. Określa smak próbowanego produktu. Nazywa produkt, którego spróbowało. 	<p>Zmysł zapachu i smaku Dziecko zamyka oczy lub ma je przewiązane przepaską. Do ręki dostaje produkt spożywczy (np. owoc, warzywo, słodycze), który następnie wącha. Stara się określić, co to jest, na podstawie zapachu, a następnie próbuje, jakie to jest w smaku.</p>	<p>Dobrze, aby każde dziecko wykonywało to ćwiczenie. Owoce i warzywa mogą być obrane, pokrojone i natknięte na wykałaczki. Muszą być umyte. Do spróbowania napojów należy użyć słomek.</p>	<p>Przepaska na oczy, różne owoce, warzywa, słodycze (np. batonik czekoladowy, biała czekolada), napoje o różnych smakach.</p>
	4, 14.	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznaje kilka dźwięków. Nazywa przedmiot, który te dźwięki wydaje. Odtwarza usłyszany dźwięk. 	<p>Zmysł słuchu Dzieci oglądają rysunki różnych obiektów (np. przedmiotów, zwierząt, pojazdów) i wspólnie je nazywają. Następnie nauczyciel udaje się za parawan i prezentuje dzieciom dźwięki poszczególnych przedmiotów lub odtwarza nagranie z gotowymi dźwiękami. Zadaniem dzieci jest rozpoznanie ich oraz wskazanie na zdjęciu czy rysunku, a następnie próba odtworzenia dźwięku.</p>	<p>Dźwięki mogą być również odgłosami zwierząt. Przykładowe dźwięki: dzwonek telefonu, trąbienie samochodu, sygnał karetki pogotowia/policji, odgłos jadącego pociągu, miauczenie kota, szczekanie psa, dźwięki zabawek, które są w przedszkolu itd.</p>	<p>Parawan lub zasłona, fotografie, wybrane przedmioty wydające dźwięki lub nagranie z dźwiękami.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	4.2,	<ul style="list-style-type: none"> Koloruje na wskazany kolor odpowiednie części ciała. 	<p>Nasze zmysły</p> <p>Dzieci wypełniają kartę pracy. Na sylwetce człowieka zaznaczają – poprzez pokolorowanie na wskazany kolor – części ciała związane ze zmysłami, np. nauczyciel mówi: <i>Jaka część naszego ciała słyszy dźwięki – słyszy wołanie mamy, słyszy jadące samochody? Pokolorujcie ją na zielono.</i></p>		Karta pracy nr 3, kredki.
4	1.4, 7.2, 14.7	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznaje i nazywa wybrane emocje. Wyraża emocje mimiką, gestem, ruchem. Wskazuje uczucia prezentowane przez bohaterów historii nauczyciela. 	<p>Emocje</p> <p>Dzieci oglądają fotografie z twarzami lub całymi postaciami wyrażającymi różne emocje, np. radość, dumę, smutek, strach, złość, wstyd lub zazdrość. Następnie dzieci rozpoznają je i nazywają. Kolejny krok to próba wyrażenia tych emocji poprzez mimikę, gesty oraz ruch. Przykładowa wypowiedź nauczyciela: <i>Pokażcie, jak wygląda twarz, która jest smutna; Co robią nasze ciała, kiedy są smutne?</i> Następnie nauczyciel prezentuje fotografie przedstawiające różne sytuacje z życia codziennego, których bohaterami są dzieci i osoby dorosłe. Dzieci określają odczucia swoich bohaterów, a następnie wymyślają przyczyny takiego stanu. Próbuje określić, kiedy one same przeżywają podobne emocje. Podczas omawiania emocji nauczyciel wraz z dziećmi tworzy symboliczne plakaty dotyczące poszczególnych uczuć. Dzieci mogą przyklejać tam fotografie, dorysowywać własne obrazy emocji. Następnie plansze te zostają powieszony w widocznym dla dzieci miejscu.</p>	<p>Fotografie mogą prezentować całe postacie lub same twarze. Ważne, aby były to postacie realne. Można wyciąć je z gazet, czasopism lub skorzystać z gotowych kart dialogowych oraz bogatej bazy ilustracji zamieszczonej w internecie. Uzupełnieniem tematu może być pozycja <i>Garść radości, szczypta złości. Mnóstwo zabawnych ćwiczeń z uczuciami</i> Wojciecha Kołyszki. Sytuacje mogą być również zaprezentowane poprzez teatrzyk kukiełkowy. Dzieci mogą wówczas spróbować odegrać wybrane emocje i zachowania.</p>	Fotografie wyrażające wybrane emocje, fotografie prezentujące wybrane sytuacje, kartki, kredki, kleje.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	14.7	<ul style="list-style-type: none"> • Poznaje i stosuje różne sposoby rozładowania niechcianych emocji. • Poznaje przeznaczenie Kąta Ochładzającego. • Korzysta z Kąta Ochładzającego. 	<p>Instrukcja obsługi uczuć</p> <p>Dzieci z pomocą nauczyciela generują pomysły, w jaki sposób można zapanować nad niechcianymi uczuciami. Propozycje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rysujemy, co czujemy – czego się boję, na co jestem zły; – drzemy nikomu niepotrzebne gazety i kartki; – tupiemy; – na instrumencie muzycznym gramy to, co mamy do powiedzenia; – uderzamy dłońmi w poduszkę. <p>Następnie dzieci próbują zobrazować swoje pomysły przez użycie symboli. Potem tworzą Kąt Ochładzający, wkładając tam niepotrzebne przedmioty do rozładowania niechcianych uczuć. Nauczyciel wyjaśnia dzieciom, do czego służy Kąt Ochładzający oraz spisuje zasady korzystania z niego.</p>	<p>Uzupełnieniem tematu mogą być instrukcje obsługi emocji zawarte w pozycjach Wojciecha Kołyszki oraz Grzegorza Kasdepkego. Propozycje przedmiotów, które można umieścić w Kącie Ochładzającym: poduszki, stare gazety, czasopisma, kartki, kredki, pisaki, mały worek treningowy. Początkowo (aż nie stanie się to nawykiem) to nauczyciel musi zasugerować dziecku, że powinien skorzystać z Kąta.</p>	<p>Instrumenty muzyczne, gazety, kartki, poduszki, kredki, pisaki, worek treningowy.</p>
5	1.4	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje, co przedstawiają rysunki. • Ocenia zachowanie poszczególnych bohaterów. 	<p>Ocena sytuacji</p> <p>Dzieci oglądają fotografie prezentujące różne sytuacje. Nauczyciel wspólnie z dziećmi omawia, co one przedstawiają – dzieci opisują to, co widzą na rysunkach. Nauczyciel opowiada dzieciom krótką historię dotyczącą prezentowanej sytuacji. Zadaniem dzieci jest określenie, czy prezentowane zachowania bohaterów są pozytywne czy negatywne poprzez podniesienie lub położenie właściwej buźki.</p>	<p>Ważne jest, aby prezentowane sytuacje były bliskie dzieciom i związane z ich życiem codziennym. Sytuacje mogą być również zaprezentowane w ramach teatryku kukielkowego. Wówczas dzieci również mogą spróbować odegrać wybrane emocje i zachowania.</p>	<p>Fotografie prezentujące różne sytuacje.</p>

➤ TYDZIEŃ 3

W tym tygodniu dzieci oglądają dwa filmy znajdujące się na platformie (każdy film innego dnia) oraz podejmują wybrane przez nauczyciela propozycje aktywności z tabeli 3.

FILM A

- Ludzie się różnią. Każdy człowiek jest wyjątkowy.
- Jestem członkiem rodziny. Każda rodzina jest inna.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

FILM B

- Poznajemy świat poprzez zmysły, czyli wzrok, słuch, smak, węch i dotyk.
- Każdy człowiek ma uczucia. Uczucia mogą być przyjemne: radość, miłość, ciekawość, duma albo przykre: smutek, złość, strach.
- Swoim zachowaniem mogę sprawiać innym radość albo smutek.

TYDZIEŃ 4

To ostatni tydzień projektu, w którym następuje jego zakończenie. Praca dzieci zmierza do przygotowania wydarzenia kulminacyjnego. Dodatkowo dzieci podejmują wybrane przez nauczyciela formy aktywności zaproponowane w tabeli 3.

Szczegółowy opis wydarzenia kulminacyjnego (przedostatni lub ostatni dzień trwania projektu):

W dniu kulminacji sala zamienia się w galerię sztuki. Na ścianach zawieszono są liczne portrety, autoportrety i dziecięce karykatury oraz prace plastyczne przedstawiające rodziny dzieci. Zaproszeni goście będą mogli obejrzeć albumy rodzinne oraz plakaty informujące o emocjach dzieci. Ponadto dzieci wykonają piosenkę *Oto ja* Barbary Kosowskiej, która opowie o zmysłach i będzie bezpośrednim nawiązaniem do zadań przygotowanych dla przybyłych gości. Powstanie również pięć stanowisk, na których będzie można przetestować swoje zmysły. Wszystkie stanowiska obsługiwane będą przez dzieci.

- Stanowisko 1. Smak. Należy zamknąć oczy i zjeść podane przez dziecko na wykałaczce warzywo lub owoc. Zadaniem smakosza jest określenie nazwy tego owocu/warzywa.
- Stanowisko 2. Zapach. Goście zamykają oczy i wąchają zawartość buteleczki przyłożonej do nosa przez dziecko. Należy rozpoznać zapach i jego źródło.
- Stanowisko 3. Dotyk. Goście zamykają oczy i rozpoznają przedmioty przez dotyk.
- Stanowisko 4. Wzrok. Należy przyjrzeć się zawartości wybranej buteleczki sensorycznej i wymienić elementy, które są w niej zawarte.
- Stanowisko 5. Słuch. Goście zgadują, jaki przedmiot wydaje dźwięk prezentowany przez dziecko stojące za parawanem.

Działania przygotowawcze:

1. Przygotowanie szyldu.
2. Zawieszenie wybranych prac autorstwa dzieci.
3. Przygotowanie stanowisk do badania zmysłów.
4. Przygotowanie warzyw i owoców do degustacji (umycie, obranie, pokrojenie i natknięcie na wykałaczki).
5. Przygotowanie buteleczek zapachowych.
6. Określenie ról poszczególnych dzieci.
7. Przygotowanie zestawu butelek sensorycznych.
8. Przygotowanie przedmiotów o różnej fakturze do rozpoznawania przez dotyk oraz za pomocą słuchu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 3. Propozycje zabaw i zadań dla dzieci w trzecim i czwartym tygodniu projektu

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
JĘZYK	14.2	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznaje i nazywa emocję, którą wskazała kostka uczuć. Opisuje chwilę, w której odczuwa określone emocje. 	<p>Kostka uczuć</p> <p>Dzieci siedzą w kręgu. Jedno z nich rzuca kostką uczuć, a następnie opisuje chwilę, kiedy doznaje uczucia, które „wybrała” kostka. Następna osoba rzuca kostką i sytuacja się powtarza.</p>	<p>Kostka uczuć powinna być duża. Można wykonać ją z kartonu lub tworzywa. Na każdej ze ścian powinny znaleźć się rysunki określające stany uczuciowe: smutek, radość, zaniepokojenie, zaskoczenie, złość, spokój. Wiele propozycji oraz szablonów kostek uczuć znajduje się w internecie.</p>	Kostka uczuć.
JĘZYK, WSPÓŁPRACA	10.1, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> Wypełnia butelkę wybranymi produktami. Opisuje zawartość butelek sensorycznych. 	<p>Butelki sensoryczne</p> <p>Dzieci wypełniają szklane lub plastikowe butelki substancjami i przedmiotami o różnych właściwościach, np. koralikami, kulkami filcowymi, cekinami, sypkim brokatem, muszlami, fragmentami gąbek, ziarnami zbóż, fasoli, ryżu itp. Można zalać je wodą i potrząsać. Następnie dzieci opisują, co widzą w butelkach przygotowanych przez kolegów i koleżanki.</p>	<p>Dzieci mogą wrzucać poszczególne elementy do butelek dłońmi lub przez lejek. Mogą je umieszczać według własnego pomysłu lub zgodnie ze wskazówkami nauczyciela. Zakrętki butelek dobrze jest zakleić. Wodę można zabarwić barwnikami spożywczymi.</p>	Butelki szklane, plastikowe, koraliki, kulki filcowe, cekiny, sypki brokat, gąbki, ziarenka zbóż, fasoli, ryżu.
JĘZYK, MATEMATYKA, WSPÓŁPRACA	1.2, 3.3	<ul style="list-style-type: none"> Uważnie słucha dźwięków. Klasyfikuje przedmioty za pomocą słuchu. Określa przedmioty najcisze i najgłośniejsze. Przestrzega zasad zabawy. 	<p>Zabawa słuchowa</p> <p>Dzieci mają do dyspozycji przygotowane przez nauczyciela butelki wypełnione różnymi produktami. Wybierają po jednej butelce i siadają w kole, zachowując zupełną ciszę. Każde dziecko po kolei rusza swoją butelką. W trakcie tej prezentacji dźwięków dzieci słuchają uważnie wszystkich butelek. Następnie nauczyciel prosi, aby wybrana osoba jeszcze raz poruszyła swoją butelką i zadaje pytanie: <i>Kto ma taką samą butelkę?</i> Dzieci, które wstaną, podchodzą i jeszcze raz porównują dźwięki. Następnie grupa siada razem w wybranym miejscu. Po takim podziale na grupy dzieci ustalają, które instrumenty grają najciszej, a które najgłośniej itd.</p>	<p>Należy przygotować zestawy tak, aby rodzaje butelek i wypełnień powtarzały się. Pozwoli to na utworzenie grup.</p>	Buteleczki sensoryczne (maksymalnie pięć rodzajów dźwięków bardzo wyraźnie różniących się od siebie, np. mąka, ryż, groch/fasola, orzechy/kasztany, szklane kulki).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
JĘZYK, WSPÓŁPRACA	4.2, 10	<ul style="list-style-type: none"> Wypełnia pojemniki wybranymi substancjami. Określa zapach substancji w butelkach. 	<p>Butelecзки zapachowe Dzieci wypełniają małe buteleczki różnymi substancjami, np. kawałkami mydła, mydłem w płynie, pokrojonym koperkiem, czosnkiem, ogórkiem itp. Następnie butelki zostają wymieszane, a dzieci rozpoznają ukryte w nich zapachy.</p>	<p>Butelecзки można zastąpić małymi zamykanymi kubeczkami lub puszkami – ważne jest, aby ich ściany nie były przezroczyste. Jeśli butelki są przezroczyste, najpierw należy je okleić tym samym papierem, aby nie różniły się od siebie.</p>	<p>Małe buteleczki, lejki, łyżeczki, wybrane produkty o intensywnych zapachach: spożywcze (koperek, szczypiorek, czosnek, siano, wybrane owoce), mydło w kostce, mydło w płynie, klej, papier.</p>
JĘZYK	14	<ul style="list-style-type: none"> Rozpoznaje głos kolegi z grupy. 	<p>Kto mnie woła? – zabawa słuchowa Dzieci siadają w kręgu. Jedno z dzieci staje w środku koła z zasłoniętymi oczami (może je zamknąć lub można przewiązać oczy przepaską). Jego zadaniem jest odgadnięcie imienia dziecka, które je wołało. Nauczyciel wskazuje, kto ma wołać odgadującego.</p>	<p>Dobrze jest, aby dzieci wymieniały imiona innych dzieci śpiewnie, zwracając uwagę na wyrazistą i dokładną wymowę.</p>	
JĘZYK	8.1, 8.2, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> Porusza się jak robot. Dzieli wyraz na sylaby. 	<p>Powitanie robotów – zabawa słuchowa Dzieci wyobrażają sobie, że nie są ludźmi, ale robotami. Nauczyciel włącza muzykę typu electric boogie i dzieci w jej rytm poruszają się jak roboty. Następnie nauczyciel wraz z dziećmi wyklaskuje sylabowy rytm ich imion.</p>	<p>Nauczyciel prezentuje sposób poruszania się.</p>	<p>Nagranie z muzyką electric boogie.</p>
MATEMATYKA, JĘZYK	4.2, 10.1, 13.1, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> Nazywa kolory kulek. Klasyfikuje kulki według koloru. Liczy kulki. Przesypuje kulki do wybranego miejsca, posługując się różnymi naczyniami. 	<p>Hydrożelowe kuleczki Przygotowanie kulek: dzieci wsypują kulki do słoików i zalewają je wodą. Potem czekają, aż kulki urosną. Propozycje aktywności: – określanie kolorów hydrożelowych kulek; – klasyfikowanie hydrożelowych kulek według koloru; – umieszczanie w pojemniku wskazanej liczby kulek; – przeliczanie kulek; – przesypywanie lub przekładanie kulek do innego naczynia dłonią, łyżką, chochlą, szczypcami; – zanurzanie dłoni lub gołych stóp w zawartości pojemnika; – przeciskanie kuleczek przez praskę do czosnku.</p>	<p>Hydrożelowe kulki potrzebują kilku godzin, aby osiągnęły swoje ostateczne rozmiary, dlatego dobrze jest przygotować je z dziećmi z samego rana. Koniecznie trzeba zwrócić uwagę dzieci na to, że są to kulki do zabawy i nie wolno ich wkładać do ust. Mogą być bardzo niebezpieczne dla zdrowia po połknięciu! Kiedy dzieci zdejmą skarpetki, dobrze jest ułożyć po jednej skarpetce od pary w oddzielnym stosie i wymieszać je. Chcąc założyć skarpetki, dzieci będą musiały odszukać drugą skarpetkę od pary.</p>	<p>Hydrożelowe kulki w różnych kolorach, słoiki równej wielkości, woda, pojemniki różnej wielkości, łyżki, chochle, szczypce, praska do czosnku.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
MATEMATYKA	9.2, 13.1	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzy dom z figur geometrycznych. • Nazywa figury geometryczne użyte do swojej pracy. • Liczy wykorzystane figury. 	<p>Dom z figur geometrycznych</p> <p>Dzieci układają domy różnego typu (jednorodzinne, bloki, z ogrodem, bez ogrodu) z przygotowanych figur geometrycznych. Następnie prezentują swoje domy, nazywają figury, z których zbudowały dom oraz liczą, ile figur wykorzystają (ile kół, kwadratów, trójkątów).</p>	<p>Domy można budować na blacie stołów lub przyklejać na kartki. Można wskazać rodzaj domu lub pozostawić dzieciom swobodę wyboru. W razie potrzeby nauczyciel może ułożyć dla dzieci wzór do odтворzenia.</p>	<p>Różnego koloru i wielkości figury geometryczne wycięte z papieru.</p>
MATEMATYKA, WSPÓŁPRACA	13.4	<ul style="list-style-type: none"> • Orientuje się w schemacie ciała. • Reaguje na polecenia rówieśnika. 	<p>Przebieranki</p> <p>Dzieci dobierają się w pary. Jedna osoba trzyma misia albo lalkę, a druga instruuje, jak przebrać zabawkę, używając nazw części ciała. Po wykonaniu zadania przez jedną osobę z każdej pary następuje prezentacja, a następnie zmiana ról.</p>	<p>To samo zadanie można powtórzyć następnego dnia, wykorzystując ubrania dla dzieci. Na koszulkę i spodenki można zakładać dodatkowe warstwy ubrań.</p>	<p>Misie, lalki, różne ubrania, rekwizyty (małe zabawki, które mogą być elementem przebrania).</p>
MATEMATYKA	13.6	<ul style="list-style-type: none"> • Dostrzega różnice płci wśród rówieśników. • Dostrzega i kontynuuje prosty rytm. 	<p>Dziewczynka – chłopiec – dziewczynka...</p> <p>Dzieci stoją w rozsypane. Nauczyciel wyznacza linię, na której dzieci będą się ustawiać. Wybiera jedno dziecko (np. dziewczynkę), która staje na linii i sama musi wybrać z grupy kolejne dziecko innej płci (chłopca). Następnie wybrany chłopiec wskazuje i wybiera inną dziewczynkę itd. Nauczyciel może pomagać, mówiąc: <i>Wybierz chłopca/dziewczynkę</i>. Po ustawieniu trzech osób na linii nauczyciel podchodzi i wskazując, mówi: <i>Dziewczynka – chłopiec – dziewczynka</i>. Nauczyciel kontynuuje rytm, mówiąc nazwę płci, a następnie prosi, aby dzieci ustawiały się według ustalonego rytmu. Kolejnym przykładem może być np. ustawienie dziewczynka – dziewczynka – chłopiec itd.</p>	<p>Jeśli dzieci będą zainteresowane dalszą zabawą, można poprosić jedną osobę o wybranie trzech osób, które dowolnie ustawią się w szeregu, a następnie nauczyciel według rytmu ustawia kolejne trzy osoby, prosząc dzieci o kontynuowanie zabawy.</p>	

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
MATEMATYKA	13.1	<ul style="list-style-type: none"> Liczy palce. Poznaje zasadę liczenia. 	<p>Liczenie palców</p> <p>Dzieci razem z nauczycielem liczą swoje palce, kolejno prostując palec, dotykając wyprostowanym palcem policzka i wymieniając kolejny liczebnik: jeden, dwa, trzy... Lewa ręka dotyka lewego policzka, a prawa prawego. Po kilkukrotnym wykonaniu tego zadania można zwiększać stopniowo tempo wymienia liczebników i prostowania palców.</p>	<p>W wyrazisty sposób uczymy tu reguły liczenia jeden do jednego (jeden palec – kolejny liczebnik) według Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej.</p>	
RUCH, MUZYKA	5.3, 8.1	<ul style="list-style-type: none"> Powtarza gesty nauczyciela. Rytmicznie powtarza tekst zabawy. 	<p>Każda rączka...</p> <p>Dzieci pokazują obie dłonie i naśladują gesty nauczyciela:</p> <p><i>Każda rączka, każda rączka Pięć paluszków ma, pięć paluszków ma. Paluszki składamy, wszystkimi klaskamy: Raz i dwa, raz i dwa</i></p>	<p>Nauczyciel recytuje słowa albo śpiewa, pokazując gesty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ruszamy dłońmi, – rozstawiamy palce, – zestawiamy dłonie, – stukamy palcami lewej i prawej dłoni o siebie. 	<p>Słowa i opis zabawy według książki Marty Bogdanowicz <i>W co się bawić z dziećmi?</i></p>
MATEMATYKA, RUCH, MUZYKA	5.3, 8.1, 13.1	<ul style="list-style-type: none"> Pokazuje gesty za nauczycielem. Rytmicznie powtarza tekst zabawy. Liczy palce. 	<p>Pięć paluszków</p> <p>Dzieci pokazują obie dłonie i naśladują gesty za nauczycielem:</p> <p><i>Pięć paluszków, pięć paluszków prawa ręka ma, lewa ręka ma. Paluszki witamy, głośno przeliczamy, Ty i ja, ty i ja. Jeden, dwa, trzy, cztery, pięć.</i></p>	<p>Nauczyciel recytuje słowa albo śpiewa, pokazując gesty:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poruszamy palcami, – wystawiamy dłonie na przemian, – zaciskamy dłonie, – wyciągamy palce, wskazujemy na siebie i kolegę, – liczymy palce i kolejno dotykamy je drugą dłonią. 	<p>Słowa i opis zabawy według książki Marty Bogdanowicz <i>W co się bawić z dziećmi?</i></p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
FORMY PLASTYCZNE, JĘZYK	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje na balonie określone przez nauczyciela emocje. Rozpoznaje emocje umieszczone na pozostałych balonach. Próbuje opisać sytuacje wywołujące określone emocje. 	<p>Balony z emocjami</p> <p>Zadaniem dzieci jest narysowanie na balonie emocji, o których mówi nauczyciel, np. <i>Haniu, twój balon jest przestraszony. Boi się ciemności.</i> Każdy balon przedstawia inne emocje. Następnie dzieci odczytują rysunki z balonów swoich kolegów i koleżanek, określając jednocześnie zobrazowane na nich uczucia.</p>	<p>Dobrze jest pozostawić balony z twarzami w sali. Podczas trwania projektu dzieci będą mogły dorysowywać wybranym balonowym twarzom dodatkowe elementy. Aby ułatwić dzieciom zadanie, można przygotować rysunki/fotografie przedstawiające różne sytuacje. Spośród nich dzieci wybiorą te, które odpowiadają emocjom prezentowanym przez balony. Ponadto zabawę można zmodyfikować i poprosić dzieci, aby spośród balonów wyszukiwały te, które wyrażają wskazane emocje.</p>	<p>Nadmuchane balony ze sznurkami, pisaki.</p>
FORMY PLASTYCZNE, JĘZYK	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Wykleja lub rysuje twarz. Nazywa emocje przedstawione w pracy plastycznej. 	<p>Dorabianie twarzy</p> <p>Dzieci otrzymują głowy postaci, ale bez twarzy. Ich zadaniem jest wyklejenie plasteliną lub dorysowanie oczu, brwi, nosa, ust. Po ukończeniu dzieci prezentują swoje prace. Próbują określić emocje wyrażane przez wyklejane lub narysowane twarze.</p>	<p>Dzieci mogą wyklejać lub rysować dowolny wyraz twarzy albo określony przez nauczyciela. Dobrze jest, aby głowy miały różne kształty i fryzury. Zabawa może odbywać się również na tablicy interaktywnej – wówczas należy skorzystać z wybranego programu graficznego.</p>	<p>Narysowane twarze, kredki lub plastelina.</p>
FORMY PLASTYCZNE	14.3, 15.1	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje lub maluje portret. 	<p>Portreciści</p> <p>Dzieci zamieniają się w portrecistów. Zakładają fartuszki, przygotowują paletę kolorów, a następnie stanowią stanowisko pracy. Po ukończeniu prac organizacyjnych tworzą portrety przedstawiające kolegów, koleżanki z grupy lub członków rodziny.</p>	<p>Przy tym ćwiczeniu dobrze jest zaprezentować dzieciom portrety wykonane przez różnych malarzy, jak również karykatury.</p>	<p>Farby, kredki, kartki formatu A4 lub A3.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje pracę plastyczną. 	<p>Prezent dla babci i dziadka Dzieci wykonują drobne upominki dla babci i dziadka z okazji ich święta. Propozycje upominków:</p> <ul style="list-style-type: none"> – laurka – serduszko z masy solnej z odcisniętą dłonią dziecka – kontur serca wyklejony na kartce pofarbowanym ryżem lub innymi ziarnami – serce wykonanego z masy solnej, ozdobione kolorowymi guziczkami, koralikami, cekinami. 	<p>Aby wykonać serce, można wykonać formę do ciasta o kształcie serca. Masę solną należy wykonać wcześniej lub poprosić o nią kilku rodziców czy też pracowników kuchni przedszkolnej. Przepis na masę solną: składniki – szklanka mąki, szklanka soli i pół szklanki wody. Można proporcjonalnie zwiększyć ilość według zapotrzebowań grupy; przygotowanie masy – mąkę wymieszać z solą i dodawać wodę (tyle, aby masa była plastyczna, ale niezbyt rzadka). Całość wygnieść, aż do otrzymania jednolitej i gładkiej masy.</p>	<p>W zależności od wybranej formy pracy: kolorowe kartki z bloku technicznego, kredki, pisaki, farby, guziki, ziarna (np. ryżu, grochu, fasoli), koraliki, cekiny.</p>
FORMY PLASTYCZNE, JĘZYK	9.2, 15.1	<ul style="list-style-type: none"> Przykleja zdjęcia rodzinne na przygotowane kartki. Wykonuje stronę tytułową albumu. Prezentuje album, opowiadając o osobach na zdjęciach. 	<p>Album rodzinny Dzieci przyklejają przyniesione zdjęcia rodzinne na kolorowe kartki formatu A4, a następnie w dowolny sposób ozdabiają przestrzeń kartki. Nauczyciel uzupełnia przygotowane kartki, dodając stronę tytułową i końcową, po czym, wzdłuż jednego boku, zszywa zszywaczem całość. Na stronie tytułowej każde dziecko przykleja kartkę ze swoim imieniem. Następuje prezentacja albumów – dzieci opowiadają o członkach swojej rodziny.</p>	<p>Wystarczą trzy lub cztery zdjęcia.</p>	<p>Zdjęcia rodzinne dzieci, kleje, nożyczki, zszywacz i zszywki, kolorowe kartki z bloku technicznego formatu A4, karteczki z imionami dzieci, papier kolorowy, kredki.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
FORMY PLASTYCZNE	9.2, 15.1	<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje portret babci i dziadka. 	<p>Moja babcia, mój dziadek Dzieci tworzą portrety babci i dziadka – rysują, malują, wyklejają papierowe talerzyki. Talerzyk to głowa babci lub dziadka. Włosy można wykonać z krepy lub wełny. Oczy, nos, usta można narysować lub wykleić gotowymi elementami wyciętymi z papieru kolorowego, które należy wcześniej przygotować.</p>		Papierowe talerzyki, wełna, kredki, farby, papier kolorowy.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Dorysowuje na przygotowanej kserokopii wybrane elementy. 	<p>Dorysowywanie elementów do własnych twarzy Każde dziecko otrzymuje kserokopię własnej twarzy lub całej sylwetki (zrobioną ze zdjęcia), na której może dorysowywać różne elementy stroju czy wyglądu twarzy, np. okulary, piegi, wąsy itp. Dzieci mogą również dorysowywać różne elementy swoim kolegom i koleżankom.</p>	Należy przygotować czarno-białe kserokopie zdjęć twarzy lub całych sylwetek dzieci. Dobrze jest mieć kilka kopii zdjęć każdego dziecka. Można również wykorzystać duże twarze wycięte z gazet i czasopism.	Kserokopie zdjęć twarzy dzieci, twarze wycięte z gazet i czasopism, pisaki.
FORMY PLASTYCZNE	14.3	<ul style="list-style-type: none"> Składa postać z przygotowanych części. 	<p>Układanie części ciała Dzieci otrzymują wycięte z gazet i czasopism fotografie różnych części ciała. Ich zadaniem jest stworzenie z nich całych postaci. Dzieci wybierają poszczególne elementy i przyklejają na kartkę.</p>	Fotografie części ciała należy przygotować przed zajęciami. Można wykonać je, rozcinając postacie wycięte z gazet na poszczególne fragmenty: głowa, tułów, nogi, ręce.	Fotografie pocięte na fragmenty, kleje, kartki formatu A4.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje kompozycję z podanych materiałów. 	<p>Zimowy krajobraz Dzieci tworzą zimowe kompozycje na kartkach formatu A4 poprzez przyklejenie wacików, waty, białych serwetek, białych piór.</p>	Najlepiej przyklejać wybrane elementy na klej wyciskany z tubki.	Kartki formatu A4, waciki, wata, białe pióra, białe serwetki, kleje.
FORMY PLASTYCZNE, ZDROWIE	2.2, 2.5	<ul style="list-style-type: none"> Posługuje się sztuccami. Kroi wybrane produkty spożywcze. Nazywa produkty spożywcze. Układa twarz z produktów spożywczych. 	<p>Kanapkowe twarze Dzieci wykonują twarze, wykorzystując produkty spożywcze. Zarysem głowy może być sam talerz, na którym dzieci będą układać twarz. Głową może być także kromka chleba. Twarze można wykonać z pokrojonych warzyw, serów, jaj, wędlin, ziół. Po zakończeniu prac dzieci zjadają przygotowane przysmaki.</p>	Dobrze jest na tę okazję wyhodować w przedszkolu w doniczkach rzeżuchę oraz zioła. Należy przypomnieć dzieciom o zachowaniu bezpieczeństwa oraz dbaniu o porządek w miejscu pracy.	Talerze, deski do krojenia, noże, widelce, fartuszki, miski, produkty spożywcze: pomidory, ogórki, cebula, ser żółty, ser biały, kiełbasa, szynka, jajka, keczup.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
JĘZYK FORMY, PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje twarze wyrażające wskazane emocje. Opowiada, w jakich sytuacjach odczuwa określone emocje. 	<p>Rysowanie twarzy</p> <p>Dzieci próbują odzwierciedlić za pomocą rysunku emocje, o których opowiada nauczyciel. Następnie opisują, w jakich sytuacjach odczuwają te emocje. Nauczyciel zadaje pytania: <i>Kiedy jesteście uśmiechnięci i radośni? W jakich sytuacjach jest wam smutno? Czego się boicie?</i></p>	Dzieci mogą rysować różne emocje, np. radość, smutek, złość, strach, zdziwienie, zaskoczenie. Ważne jest, aby nauczyciel również opisał swoje emocje.	Kartki, kredki.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Rysuje kredą obrazek dotyczący wskazanego tematu. 	<p>Rysowanie kredą</p> <p>Dzieci obrysowują kredą cienie swoich kolegów/koleżanek, a następnie uzupełniają sylwetkę, dorysowując części ciała, ubranie lub fryzurę.</p>		Kolorowa kreda.
FORMY PLASTYCZNE	9.2	<ul style="list-style-type: none"> Maluje palcami dowolną kompozycję. Odciska swoje dłonie lub stopy. Odtwarza chód zwierząt, używając palców. 	<p>Malowanie palcami</p> <p>Dzieci malują palcami uśmiechy lub inne miny. Mogą także odciskać dłonie i stopy oraz dorabiać do nich różne elementy, np. miny narysowane na dłoni. Poprzez ruchy palców, dłoni odtwarzają chód zwierząt, o których mówi nauczyciel (bieg myszy, skoki żaby, zająca, wielkie kroki niedźwiedzia).</p>	Dzieci mogą pracować razem na kilku dużych arkuszach papieru. Dobrym pomysłem jest malowanie białą farbą na czarnych arkuszach papieru. Wówczas można narzucić temat – krajobraz zimowy.	Nietoksyczne farby do malowania, kartki formatu A3.
MUZYKA	8.2, 8.3, 8.4	<ul style="list-style-type: none"> Gra na instrumencie muzycznym lub dowolnym przedmiocie. 	<p>Gra na instrumentach</p> <p>Dzieci grają na dowolnych instrumentach muzycznych lub wybranych przedmiotach, np. stołach, krzesłach według wskazówek nauczyciela:</p> <ul style="list-style-type: none"> – głośno – cicho, – szybko – wolno, – odtwarzając rytm wystukiwany przez nauczyciela. 		Instrumenty muzyczne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
MUZYKA, RUCH	5.3, 5.4, 8.2, 8.4	<ul style="list-style-type: none"> Wyklaskuje lub wygrywa na instrumencie podany przez nauczyciela rytm. Porusza się w rytm muzyki. Tańczy swobodnie do muzyki z chustą lub wstążką. Oddaje charakter utworu, dostosowując kroki. 	<p>Utwór <i>Taniec Eleny Michała Lorenca</i> Propozycje aktywności dzieci do utworu:</p> <ul style="list-style-type: none"> klaszczą lub grają na instrumentach rytm utworu; poruszają się w rytm muzyki; tańczą z chustami lub wstążkami; próbują oddać charakter muzyki poprzez wykonanie różnego typu kroków (na palcach, podskoki, krok dostawny, marsz itp.). 	Utwór zmienia tempo w drugiej części – zdecydowanie przyspiesza.	Utwór <i>Taniec Eleny Michała Lorenca</i> , chustki lub wstążki, instrumenty muzyczne.
RUCH	5.3, 5.4	<ul style="list-style-type: none"> Przechodzi boso po wszystkich przygotowanych elementach toru. Określa przyjemną i nieprzyjemną fakturę elementu toru. 	<p>Sensoryczny tor przeszkód Dzieci pokonują w skarpetkach, a następnie boso tor przeszkód zawierający elementy o bardzo różnej fakturze (liny, maty, dywaniki). Po kilkukrotnym pokonaniu toru dzieci określają, który jego element jest najprzyjemniejszy w dotyku, a który najmniej przyjemny, kładąc na nim uśmiechniętą lub smutną buźkę.</p>	Tor przeszkód mogą tworzyć również dzieci. Poszczególne elementy powinny być ustawione w różnych odległościach, tak aby dziecko musiało wykonywać kroki różnej długości. Proponowane elementy do wykorzystania w torze przeszkód: liny różnej grubości, gumowa wycieraczka, gumowa mata do wanny, dywaniki o różnym rodzaju włosa, skrawki wykładziny, koce, ręczniki, drewniana listwa itp.	Materiały o różnej fakturze, np. liny różnej grubości, gumowa wycieraczka, gumowa mata do wanny, dywaniki o różnym rodzaju włosa, skrawki wykładziny, koce, ręczniki, drewniana listwa, uśmiechnięte lub smutne buzie – emotikony papierowe.
RUCH	5.3, 5.4, 14.3	<ul style="list-style-type: none"> Wykonuje polecenia nauczyciela. 	<p>GPS ciała Nauczyciel zaznacza u dzieci prawą rękę w dowolny sposób. Dzieci wskazują poszczególne części ciała, kierując się poleceniami nauczyciela, np. <i>Prawą rękę kładziemy na kolanie; Lewą rękę kładziemy na plecach.</i></p>	Prawą rękę można zaznaczyć, rysując na niej kropkę, przyklejając naklejkę, zawiązując kokardkę itp.	Naklejki, wstążki.
RUCH	5.3, 5.4	<ul style="list-style-type: none"> Porusza się, mając przewiązane oczy. Próbuje rozpoznać złapane dziecko za pomocą dotyku. Ucieka przed ciuciubabką. 	<p>Ciuciubabka Nauczyciel zawiązuje oczy wybranemu dziecku. Okręca go dookoła, a następnie puszcza i woła: „Ciuciubabko, łap nas”. Dziecko zaczyna szukać pozostałych dzieci. Kiedy kogoś złapie, może odgadnąć, kto to jest, dotykając ręką jego twarzy. Zmiana ciuciubabki – zostaje nią złapane dziecko.</p>	Należy wyznaczyć dzieciom obszar zabawy oraz obowiązujące zasady bezpieczeństwa.	Chustka lub inna przepaska na oczy.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MODUŁ	PP	CEL OPERACYJNY DZIECKO:	PROPOZYCJE AKTYWNOŚCI	WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA	MATERIAŁY
RUCH, MATEMATYKA, WSPÓŁPRACA	1.2, 5.3, 13.4	<ul style="list-style-type: none">• Rozróżnia części ciała.• Reaguje na sygnał nauczyciela.• Bawi się wspólnie z dziećmi zgodnie ze swoimi potrzebami.	Ludzie do ludzi Dzieci dobierają się w pary, stają naprzeciw siebie. Nauczyciel podaje nazwę części ciała, która ma służyć do powitania, np. <i>Dłoń do dłoni, kolano do kolana, plecy do pleców, palec do palca...</i> itd. Po jednym wykonaniu zadania nauczyciel mówi: <i>Ludzie do ludzi</i> , co oznacza, że trzeba poszukać nowej pary.	Jest to zabawa inspirowana znaną zabawą integracyjną, uproszczoną na potrzeby trzylatków. Nauczyciel musi obserwować zachowania dzieci. Jeśli unikają kontaktu fizycznego, nauczyciel powinien zastąpić dane dziecko w parze albo psychicznie i słownie je wesprzeć. Nigdy nie należy zmuszać dzieci do kontaktów, których nie chcą.	

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK 1. Tekst piosenki *Oto ja* i wiersz *Moje odbicie*

Oto ja (słowa i muzyka: Barbara Kosowska)

W lewo, w prawo, w lewo, w prawo,
Moje oczy krążą żwawo.
Jedną parę oczu mam,
Widzę wszystko tu i tam.

Nos to agent jest wywiadu,
Nie przegapiłby obiadu.
Czy to zupa, czy to sos,
Nie pomyli się mój nos!

No a uszu także para,
Słyszają dobrze dźwięk zegara.
Słyszają cudny ptaków śpiew,
Deszcz za oknem i szum drzew.

Ręce klaszczą i machają,
Skrzydła nam przypominają.
Moje ręce, każdy wie,
Są potrzebne, gdy się je.

Co z nogami? Mam dwie nogi
I sięgają do podłogi.
Skaczą, tupią, maszerują,
Gdy zagrają, to tańczą.

Słyszę, widzę, chodzę, czuję,
Moje ciało nie próżnuje!

Moje odbicie (autor: Barbara Kosowska)

Powiedzcie teraz, co widzicie,
Gdy w lustrze pojawia się wasze odbicie?
Twarz, potem szyja, a także dwie ręce,
Tułów oraz nogi i jeszcze więcej!
Masz swój kolor włosów, oczu dwoje,
Tak oto wygląda ciało twoje.
Ani w tym kraju, ani na świecie
Drugiego takiego nie znajdziecie!

ZAŁĄCZNIK 2. Opis karty pracy¹¹

Karta pracy nr 1. Zadaniem dziecka jest pokolorowanie wskazanych przez nauczyciela części ciała na konkretny kolor.

Karta pracy nr 2. Zadaniem dziecka jest narysowanie na poszczególnych twarzach wskazanych przez nauczyciela emocji.

Karta pracy nr 3. Zadaniem dziecka jest pokolorowanie części ciała związanych ze zmysłami na wskazany kolor.

ZAŁĄCZNIK 3. List do rodziców¹²

Tablitowe Wieści

Drodzy Rodzice!

Rozpoczynamy właśnie kolejny projekt edukacyjny pt. *Człowiek (Ja – my – świat)*. Przez cztery tygodnie będziemy poszerzać swoją wiedzę na temat człowieka. Poznamy różne rodziny, przyjrzymy się naszym ciałom oraz emocjom i uczuciom, które odczuwamy i przeżywamy.

Dowiemy się, że:

- ludzie różnią się między sobą i każdy z nas jest wyjątkowy,
- jesteśmy członkami różnych rodzin,
- poznajemy świat poprzez zmysły, czyli wzrok, słuch, smak, węch i dotyk,
- każdy człowiek ma uczucia, które mogą być przyjemne albo przykre,
- swoim zachowaniem możemy sprawiać innym radość albo smutek.

Ponadto będziemy poznawać i utrzymywać nazwy części naszych ciał, jak również uczyć się, która ręka jest prawa, a która lewa. Pobudzimy nasze zmysły do jeszcze intensywniejszego działania: będziemy poznawać otoczenie za pomocą dotyku, słuchu, węchu, zapachu i smaku.

Już dziś zapraszamy Was bardzo serdecznie na dzień kulminacji. Nasza sala zamieni się w galerię malarską z licznymi obrazami, w tym przede wszystkim portretami. Niewykluczone, że wśród dziecięcych arcydzieł znajdą się Wasze podobizny, więc nie możecie tego przegapić! Ponadto, w dniu kulminacji, zostanie otwarta wielka wystawa prezentująca obrazy i albumy przedstawiające nasze rodziny. Uprzedzamy – wystawa będzie trwać tylko kilka godzin, więc nie pozostaje Wam nic innego, jak przyjść i odszukać siebie w dziełach dzieci.

W tym miesiącu nie zapomnimy również o naszych kochanych babciach i dziadkach. Dla nich także szykujemy autorskie portrety i drobne upominki. Miło nam będzie, jeśli odwiedzą nasze przedszkole. Może znajdą się dziadkowie, którzy chcieliby podzielić się swoimi historiami lub opowieściami. Może ktoś chciałby przeczytać nam bajkę lub po-

¹¹ Karty pracy do pobrania ze strony <http://tablit.wa.amu.edu.pl>.

¹² Gotowe wzory listów do rodziców do pobrania ze strony <http://tablit.wa.amu.edu.pl>.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

dzielić się sekretnym przepisem i upiec z nami jakieś pyszne ciasto? Może są babcie, które chciałyby pokazać nam, jak się szyje, szydełkuje czy haftuje? Jeśli tak, to serdecznie zapraszamy!

Jak już pisaliśmy, jednym z tematów zajęć jest rodzina, zatem bardzo serdecznie prosimy Was o udostępnienie nam wybranych zdjęć rodzinnych, które będziemy mogli wykorzystać przy tworzeniu poszczególnych prac plastycznych. Mogą być one wywołane, ale także wydrukowane. Bylibyśmy również wdzięczni za udostępnienie, chociaż na kilka dni, obrazów, portretów oraz albumów rodzinnych. Gorąco Was zachęcamy, abyście zawitali do naszej sali i opowiedzieli historię Waszej rodziny, prezentując rodzinne pamiątki.

Z pozdrowieniami

.....
(podpis nauczyciela)

ZAŁĄCZNIK 4. MODUŁ JĘZYKA ANGIELSKIEGO

Projekt: CZŁOWIEK (JA – MY – ŚWIAT)

Grupa wiekowa: 3-latki

Moduł językowy: słowniki

Cele ogólne:

- Zapoznanie ze słownictwem polskim i angielskim dotyczącym tematu *Człowiek (Ja – my – świat)*.
- Rozwijanie umiejętności dostrzegania różnic pomiędzy poszczególnymi osobami.
- Budowanie zasobu słownictwa związanego z rodziną.
- Rozwijanie umiejętności artykułowania samogłosek i spółgłosek angielskich.

Bank słów jest zestawem kart – kwadratów, których wygląd i układ podobny jest do znanej dzieciom i nauczycielom gry *Memory*, jednak w tym przypadku karty pozostają odkryte. Dostęp do nich jest możliwy na poziomie platformy, po wybraniu wersji polskiej (flaga polska) lub angielskiej (flaga brytyjska). Grafiki w obu wersjach banku słów są takie same dla danego projektu, a ikony różnią się jedynie nagraniami słówek, które przygotowane zostały odpowiednio w języku polskim lub angielskim.

Ikony są wzorowane w głównej mierze na grafice zastosowanej w części CASUM projektu. Zawarte w nich obrazki przedstawiają elementy pojawiające się zarówno w animacjach, jak i filmach A i B. Po kliknięciu na daną kartę słychać słowo wypowiedziane przez lektorkę po angielsku (wersja angielska) lub po polsku (wersja polska).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CEL OPERACYJNY DZIECKO:	DZIAŁANIA DZIECKA	SŁOWO POLSKIE – WERSJA POLSKA	SŁOWO ANGIELSKIE – WERSJA ANGIELSKA
<ul style="list-style-type: none"> • Dokonuje wyboru wersji językowej. • Naciska dowolną ikonę w zestawie ośmiu ikon. • Słucha nazw poszczególnych elementów. • Powtarza nazwy polskie lub angielskie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wybiera odpowiednią ikonę z flagą brytyjską lub polską na poziomie platformy. • Uruchamia nagranie poprzez kliknięcie ikony w zestawie kwadratów/kafelków. • Powtarza usłyszane słowo. • W słowniku angielskim zalecane jest kilkukrotne wysłuchanie i powtarzanie słowa. • Jeśli dziecko ma trudności ze zrozumieniem znaczenia danej grafiki w zestawie słów angielskich, może cofnąć się – samodzielnie lub z pomocą nauczyciela – do poziomu platformy, aby wysłuchać wersji polskiej słownika. 	mama	mum
		tata	dad
		rodzina	family
		babcia	grandma
		dziadek	grandpa
		siostra	sister
		brat	brother
		dziecko	child
<p>WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W początkowym etapie należy pozwolić dzieciom przysłuchiwać się nagraniom słów, bez konieczności ich powtarzania. 2. Dobrze jest zachęcać dzieci, aby angielskie słowa powtarzały grupowo oraz indywidualnie, a także wykonywały ćwiczenia w domach. 3. Jeśli zrozumienie znaczenia słowa angielskiego jest zbyt trudne dla dziecka, możliwe jest przejście do polskiej wersji słownika. Szczególnie w pierwszych fazach projektu nauczyciel powinien pomóc dzieciom wrócić do poziomu platformy i otworzyć bank polskich słów. 4. Jeśli zrozumienie wymowy poszczególnych słów w wersji angielskiej stwarza problemy zarówno dzieciom, jak i nauczycielowi, zalecane jest dodatkowo skorzystanie z dobrych słowników internetowych wszystkich głównych wydawców, które przedstawiają znaczenie słowa oraz jego wymowę. 5. Słowa i grafiki zamieszczone w słownikach pochodzą głównie ze scen zawartych w animacjach projektu, a zatem ich powtarzanie i osadzenie w kontekście przyrodniczym prowadzi do skuteczniejszego zapamiętywania znaczeń. Dzieci mogą korzystać z banku słów w każdym tygodniu projektu. Częstotliwość powtórzeń sprzyja opanowaniu języka obcego. 			

Moduł języka angielskiego: gra

Cele ogólne:

- Rozwijanie zasobu słownictwa związanego z opisem wyglądu człowieka.
- Rozwijanie umiejętności dostrzegania różnic pomiędzy cechami poszczególnych osób.
- Rozwijanie umiejętności uzupełniania obrazu.
- Rozwijanie umiejętności artykułowania głosek angielskich.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Format gry

Drag and drop (pol. przeciągnij i upuść)

Opis grafiki

Grafika przedstawia niepełny rysunek popiersia człowieka. Po obu stronach obrazka umieszczone są różne elementy twarzy i głowy (włosy, brwi, oczy, nos, usta, uszy). Zadanie dziecka polega na przeciągnięciu poszczególnych fragmentów w odpowiednie miejsca na rysunku. Dziecko tworzy własną wersję obrazka, dopasowując części twarzy zgodnie z dokonanym wyborem. Każdy element z boku obrazka jest klikalny – po naciśnięciu słychać jego angielską nazwę. Przesunięcie któregoś z fragmentów rozpoczyna grę. Jeśli dana część twarzy nie zostanie umieszczona w poprawnym miejscu, słychać nagranie *try again* (pol. spróbuj ponownie). Po poprawnym przeciągnięciu elementu w odpowiednie miejsce dziecko słyszy nagranie *correct!* (pol. dobrze, prawidłowo). Gdy rysunek zostanie ukończony, uruchamia się nagranie *congratulations!* (pol. gratulacje) oraz słychać oklaski. Dzieci mają możliwość ponownego przejścia gry z innym doбором elementów po naciśnięciu na ikonę w prawym dolnym rogu ekranu.

CEL OPERACYJNY DZIECKO:	ZADANIA DO WYKONANIA	SŁOWA ANGIELSKIE WYKORZYSTANE W GRZE	TŁUMACZENIE NA JĘZYK POLSKI
<ul style="list-style-type: none"> Wybiera dowolną ikonę przedstawiającą element twarzy. Słucha i powtarza nazwę danego elementu. Przesuwa wybraną ikonę w odpowiednie miejsce w centrum ekranu. Dokonuje wyboru kolejnych ikon. Uzupełnia wszystkie elementy twarzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Naciśnięcie ikony przedstawiającej dany fragment twarzy lub głowy. Powtórzenie usłyszanego słowa. Przesunięcie wybranej ikony na rysunek twarzy w środkowej części ekranu. W przypadku popełnienia błędu przesunięcie ikony w odpowiednie miejsce. Wybór kolejnej ikony. Powtórzenie usłyszanego słowa. Umieszczenie wszystkich ikon przedstawiających elementy twarzy i głowy w odpowiednich miejscach. Ponowne rozpoczęcie gry. 	blue eyes	oczy niebieskie
		brown eyes	oczy brązowe
		green eyes	oczy zielone
		eyebrows	brwi
		mouth	usta
		ears	uszy
		nose	nos
		curly hair	włosy kręcone
		straight hair	włosy proste
		fair hair	włosy jasne
		dark hair	włosy ciemne
		short hair	włosy krótkie
long hair	włosy długie		

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WSKAZÓWKI DLA NAUCZYCIELA

1. Ważne jest, aby po kliknięciu na odpowiednie ikony dzieci mogły usłyszeć nazwy elementów znajdujących się z boku ekranu, zanim rozpoczną grę.
2. Należy pozwolić dzieciom eksperymentować z grą – dowolnie naciskać i przesuwać elementy, aby stopniowo zaznajomiły się z jej zasadami.
3. Przy każdym kliknięciu na ikonę słycać nazwę fragmentu twarzy lub głowy, co pozwala dzieciom skutecznie zapamiętywać słowa.
4. Jeśli opanowanie ruchu przesuwania ikony sprawia dzieciom trudność, nauczyciel powinien zademonstrować działanie gry.
5. Uzupełnianie rysunku twarzy wymaga od dzieci koncentracji – należy zachęcić je do zabawy w domu.
6. W przypadku problemów z wymową można dodatkowo użyć jednego z dobrych słowników internetowych przedstawiających znaczenie i wymowę słowa.